

Vänsterpartiets budget för Region Skåne 2023

**Vänsterpartiet
Skåne**

Jämlikt Skåne - för en välfärd att lita på
Vänsterpartiets budget för Region Skåne 2023

Vänsterpartiet Skåne
2022-11-28

www.vansterpartiet.se

Innehållsförteckning

Jämlikt Skåne - för en välfärd att lita på	4
Introduktion	6
Yrkanden	9
Sjukvård	11
Regionen som arbetsgivare	30
Regional utveckling	40
Kollektivtrafik	48
Kultur	55
Tabellverk	59

Jämlikt Skåne - för en välfärd att lita på

Jämlika samhällen är en förutsättning för alla människors frihet. Det är när vi tillsammans ser till att välfärden och samhället ställer upp för alla och envar som vår individuella frihet tryggas. Vänsterpartiet vill bygga ett Skåne för alla – inte bara för de rikaste.

Idag ser vi att utvecklingen går åt fel håll. De senaste åren har ojämlikheten i Sverige drastiskt ökat – framförallt som en konsekvens av att de allra rikaste människornas förmögenheter blir allt större. Detta påverkar hur människor mår och hur folkhälsan utvecklas. Vem du är sett till bakgrund och utbildning, hur stor inkomst du har samt om du har ett arbete eller inte spelar idag allt större roll för hur ditt liv är och kommer att bli. Människor med lägre utbildning har generellt en sämre hälsa till följd av den rådande ojämlikheten i vårt samhälle. Var du föds, vilka dina föräldrar är, var du har råd att bo och hur stor förmögenhet du har påverkar, med andra ord, ditt och dina medmänniskors liv in på bara skinnet. Så vill inte vi i Vänsterpartiet ha det. Vi vill ha jämlikhet.

För att bygga upp ett jämlikt samhälle krävs satsningar som säkrar en välfungerande arbetsmarknad och likvärdig sjukvård och omsorg – dvs. en välfärd som hänger ihop. För att lyckas med det behöver det vidare samhället och särskilt sjukvården göra upp med och på sikt frångå det marknads- och

privatiseringsexperiment som välfärden har utsatts för under de senaste årtiondena.

Resultaten talar sitt tydliga språk – gräddfiler växer fram för vissa, kostnaderna skenar och skattemedel samlas på hög i privata företags kassor istället för att möjliggöra skola, sjukvård och omsorg som ser till varje människas behov. Förändringen görs inte i en handvändning, men vi i Vänsterpartiet vet att det går att vända trenden och bygga ett mer jämlikt samhälle. Det har vi gjort förut.

Oavsett om det är i rikspolitiken, i regionen eller på kommunnivå så finns Vänsterpartiet där och ställer konkreta krav på omfördelning och mer resurser till de som behöver det mest – alltid med ett långsiktigt mål om att förverkliga ett jämlikt samhälle. I riksdagen kräver vi omfördelning av samhällets rikedomar; de rikaste behöver bidra mer så att de historiskt stora ojämlikheterna mellan människor kan minska. Karensavdraget måste tas bort och välfärden behöver omfattande permanenta resursförstärkningar. I regionen verkar och strider vi för en utbyggd sjukvård och för allas rätt till vård efter behov och hälsa. I kommunerna tar vi kampen för skolan, äldreomsorgen och allas rätt till ett gott liv. Region Skåne har ett ansvar att se till att sjukvården blir jämlik och utgår ifrån varje människas behov, att kollektivtrafiken fungerar och binder samman hela Skåne, att klimathotet tas på allra största allvar och att den regionala utvecklingen kommer alla människor till del. Regionen måste även, tillsammans med kulturutövare och föreningsaktiva, göra offensiva satsningar på alla människors rätt till kultur och en rik fritid. Detta är en del av välfärden som gör skillnad genom hela livet. Det kollektiva resandet påverkades hårt av

pandemin, men är nu på god väg att återgå till normala volymer. Dock ökar priset för resenärerna. I Vänsterpartiets budgetförslag görs satsningar avsedda att bygga ut kollektivtrafiken och att göra den billigare. Dessa satsningar är avgörande såväl för ökad jämlikhet som för att långsiktigt kunna hantera klimathotet – det är genom kollektivtrafiken som människors behov av miljövänliga transporter både i städer och på landsbygden kan tillgodoses.

Under de kommande åren behöver vårt främsta fokus vara alla människors rätt till ett gott liv

och till sjukvård efter behov. Det ekonomiska läget må vara utmanande, men det är endast genom att satsa på personal, arbetsmiljö och en utbyggd infrastruktur som det går att bygga en jämlik sjukvård – en sjukvård som fungerar som den ska här och nu och i framtiden. Istället för att slösa mer tid på verkningslösa effektiviseringar så krävs det ambitiösa satsningar.

Vi i Vänsterpartiet vill satsa på ett Skåne för alla.

Alexandra Thomasson,

Regionråd

Vänsterpartiet i Region Skåne

Introduktion

Folkhälsan som grundval: friskare invånare i ett klimatsmart samhälle

Klyftorna mellan människor ökar i dagens samhälle, både ekonomiskt och socialt. Ohälsa är inte jämnt fördelat över befolkningen, tvärt om sammanfaller det ofta med ekonomisk och social utsatthet.

Många av orsakerna till ohälsa kan vi påverka genom politik. Klasstillhörighet är en stark faktor som styr vilka ohälsorisker vi är utsatta för. Utbildningsgrad, boendesituation, arbetssituation och möjlighet att påverka sitt eget liv är av stor betydelse för människors välmående. Vi står inför ett klimathot med förändringar som påverkar både närmiljö, hälsa, klimat och vägval för samhällets utveckling.

Med ökad jämlikhet blir invånarna friskare i ett samhälle där beslut fattas med medvetenhet om hur klimat och miljö påverkas av utsläpp, byggnationer och konsumtion. Ojämlikheten behöver bemötas och klimatkrisen måste hanteras med kraftfulla politiska beslut. Det krävs hållbara beslut på alla nivåer i samhället för att nå dit.

Inom det förebyggande och uppsökande arbetet kan regionen öka jämlikheten. Flera av regionens ansvarsområden har direkt påverkan på invånarnas livskvalitet och det finns stora möjligheter till utjämning åtgärder. Det behövs ordentliga satsningar på bland annat riktad förebyggande hälsovård,

kunskapsspridning och samverkan med civilsamhället.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska hälso- och sjukvården arbeta aktivt för att förebygga ohälsa. Det behöver uppfyllas. Regionen kan också verka för goda samarbeten med universitet, folkhögskolor, studieförbund, och arbetsmarknadens parter. Detta arbete behöver stärkas.

Inom sjukvården möter personalen de som redan drabbats av ohälsa. Då är det extra viktigt med en jämlik och jämställd vård. Behovet av vård hos olika grupper och individer ställer krav på god kompetens och kunskap hos vårdpersonalen. Idag gör resurs- och tidsbrist ofta att personalen inte får förutsättningarna för att stämma av patientens hela allmäntillstånd och se om det finns processer som personen kan behöva stöd i. Genom att inte bara arbeta direkt mot de symptom som söks för kan risk för ohälsa avvärjas. Patienten behöver ses som en hel människa i det personliga mötet. Det kräver ett arbetssätt där de som möter patienten har kunskap och tid att möta personen bakom symptomen. Arbetssätt som kultur på recept och rörelse på recept är goda exempel på att arbeta med mer än bara de direkta symptomen på ohälsa.

Regionen behöver stärka arbetet med jämställdhetsanalyser och betona vikten av

forskning som tar sikte på invånarnas hälsa, jämställdhet och jämlikhet. Dessa resultat måste omsättas till ökade möjligheter för lyhörda och hänsynsfulla möten med patienterna i fokus.

Ett område där regionen bör stärka sitt förebyggande arbete tillsammans med andra instanser är ensamhet. Det är vanligt i alla åldersgrupper men syns främst hos ungdomar och äldre där 30–40 % kan uppleva ensamhet. Att drabbas av depression blir vanligare, och att ha sociala band till andra gav enligt forskning 50 % högre chans att inte dö i förtid. En så pass hög riskfaktor orsakar inte bara lidande utan stora ekonomiska bortfall i form av sjukskrivningar och arbetskraftsförlust. Ett samlat grepp där samhället gemensamt arbetar med upptäckt, identifiering och breda åtgärder bör kartläggas i en ensamhetsstrategi för Region Skåne, antingen i egen regi eller som lokal anpassning av nationell plan. Satsningar som redan finns och som ligger inom samma område kan stärkas upp, så som fysisk aktivitet på recept och kultur på recept. Aktiviteter inom dessa projekt kan hjälpa människor som redan befinner sig i sjukdomstillstånd eller personer med mindre besvär innan det leder dit.

Tillit och delaktighet för personal och patienter

Under 2023 är det dags att ställa om Region Skånes marknadsinfluerade styrsystem till en organisation som utgår från tillit och behov. System av beställare och utförare, uppsplittrad verksamhet till följd av vårdval och

upphandlingar försvårar kunskapsöverföring och teamarbete och gör ansvarsfördelningen oklar för invånarna. Ett förstärkt och sammanhållet system ska byggas utifrån ett grundläggande förtroende för den egna personalens kompetens och vilja att sköta sina jobb utan orimliga kontrollfunktioner. Detta blir allt viktigare i takt med omställningen till den nära vården där vikten av samverkan mellan region och kommun får större tyngd.

Den marknadsorienterade styrningen (New Public Management, NPM) i Region Skåne har lett till att administrationen ökat och tilliten till personalens kompetens gröpts ur. Resultaten är väldokumenterade i forskning och gör sig också synliga i de regionala verksamheterna. När kostnaderna för vården ökar har styrningen gått mot att anpassa verksamheten efter lägre kostnads mål istället för att sätta patienternas behov av vård i första rummet. Förtroendet för den egna personalen minskar i takt med att kontrollen ökar. De projekt som inletts med personalstyrda enheter är inte samma sak som tillitsbaserad styrning. Som det är utformat nu tillsätts chefen på avdelning inte av personalen och ansvarsfördelningen inom den större organisationen är oklar. För att personalen ska få styra på riktigt behöver ansvar, mandat och styrning också vara tydligt påverkansbara.

I forskning kring de senaste decenniernas styrning av offentlig sektor konstaterar man bland annat att modellen försvagat yrkesprofessionernas roll och lett till ökad administration.

Vänsterpartiet menar att det bör ske en grundlig organisationsöversyn med målsättning att minska antalet chefsled, öka arbetsplatsdemokratin och sätta fokus på faktiska vårdbehov snarare än på skenbart enkla mätpunkter. Det går exempelvis att mäta att de digitala vårdmötena har ökat, men hur regionen och medarbetarna utvecklar verksamheten för invånarnas och personalens bästa är en än viktigare fråga och svårt att mäta med kvantitativa metoder. Man behöver bredda metoderna och inkludera kvalitativa verktyg för att få en tydligare bild av vilka positiva och negativa följd effekter som kan komma av en ökad digitalisering inom vården.

Investeringar för framtiden

Behovet av nya investeringar är stort. Region Skåne behöver nya och renoverade lokaler för att sjukvården ska kunna utvecklas på

ett bra sätt. Även kollektivtrafiken har stora behov av utbyggnad. Införandet av ett nytt, sammanhållet journalsystem planeras att tas i bruk i regionen och stora om- och nybyggnationer av sjukhusbyggnader sker. Spårförbättringar och utbyggnader inom järnvägen är centrala för att regionens transporter ska fungera och kunna utvecklas på ett miljömässigt hållbart sätt.

Det är centralt att planering av ombyggnationer involverar sjukvårdens personal redan från starten och att nya hus inte enbart ses som huskroppar. Ekonomin är viktig och måste ses som en helhet – både investeringskostnad och kommande driftskostnader för verksamheterna som ska vara i de nya lokalerna.

Yrkanden

Inom regional styrning

vill Vänsterpartiet:

Att Region Skåne fastställer skattesatsen till 11,88 %;

Att Region Skåne utför en översyn av nuvarande styrsystem med sikte på tillitsbaserad styrning;

Att Region Skåne ser över upphandlingspolicyn för att säkerställa att samtliga upphandlingar är säkra, följer riktlinjer för socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvar och täcker de behov som invånarna har inom respektive politiskt beslutad satsning;

Att Kammarkollegiets register för idéburen sektor rutinmässigt stäms av vid annonsering av upphandling;

Att Region Skåne sänker samtliga regionala politikerarvoden.

Inom sjukvård och psykiatri

vill Vänsterpartiet:

Att Region Skåne vid avtalsslut påbörjar återtagande av de ambulansdistrikt som idag ligger i privat regi till offentlig regi;

Att Region Skåne vid avtalsslut påbörjar återtagande av samtliga specialiserade vårdval vars avtal aktualiseras under 2023 i privat regi till offentlig regi;

Att Region Skåne innan möjlighet till återtagande skyndsamt inför kostnadstak på de specialiserade vårdvalen;

Att Region Skåne utökar antalet vårdplatser inom slutenvård (somatisk och psykiatrisk);

Att Region Skåne redovisar medicinskt omotiverade förflyttningar av multisjuka/demenssjuka äldre och att detta klassas som vårdskada. Förflyttning av följande underkategorier bör särskilt redovisas: patienter vårdade inom intermediärvård och intensivvård samt multisjuka eller demenssjuka äldre;

Att Region Skåne tar fram en strategi för jämlik digitalisering av vården;

Att Region Skåne tar fram en regional ensamhetsstrategi.

Inom arbetsgivarfrågor

vill Vänsterpartiet:

Att Region Skåne under 2023 påbörjar processen att korta arbetstiden till 30 timmar i veckan med bibehållen lön på regionens operationsavdelningar;

Att Region Skåne arbetar för att avskaffa karensdagen för samtliga anställda;

Att Region Skåne utökar grundbemanningen inom sjukvården;

Att Region Skåne utför en lönekartläggning för samtliga anställda med mål att kartlägga och höja lägstralöner;

Att Region Skåne under 2023 bygger ut regioninterna personalpooler;

Att Region Skåne säkerställer att personalen ges möjlighet till återhämtning och utbetalning av semesterdagar och övertidsersättning efter pandemin.

Yrkanden

Inom kollektivtrafiken vill

Vänsterpartiet:

Att Region Skåne fryser taxorna i kollektivtrafiken på 2022 års nivå;

Att Region Skåne vid avtalsslut påbörjar återtagande av all drift, service och ägande inom Skånetrafiken till egen regi;

Att Region Skåne under 2023 tar fram en handlingsplan med syfte att avveckla avgifterna för barn, unga och pensionärer i kollektivtrafiken;

Att Region Skåne inför Närbuss i ett testområde;

Att Region Skåne långsiktigt satsar på en väl utbyggd tillgänglig kollektivtrafik med sikte på full avgiftsfrihet för resenären vid resandetillfället.

Inom regional utveckling

vill Vänsterpartiet:

Att Region Skåne tar fram en koldioxidbudget tillsammans med de skånska kommunerna, näringslivet och andra aktörer för att tillsammans nå målen i Parisavtalet;

Att Region Skåne verkar för mer förnybar energi genom etablering av solceller på egna fastigheter och utbyggnad av den land- och havsbaserade vindkraften i samarbete med kommunerna;

Att Region Skåne stärker sin position som föregångare och drivande samarbetspartner inom miljö- och klimatfrågor;

Att Region Skåne höjer ersättningen till folkhögskolorna i syfte att stärka vuxenutbildningen.

Inom kultur vill

Vänsterpartiet:

Att Region Skåne tar ansvar för det statliga samverkansavtalet och fortsatt ser dess finansiering som grundnivå för kulturens finansiering;

Att Region Skåne intensifierar arbetet med att finna långsiktiga finansieringsformer för det skånska kulturlivet;

Att Region Skåne utöver grundfinansiering finansierar de satsningar som beskrivs i Kulturplanen;

Att Region Skåne inför en rabatterad kulturbiljett i kollektivtrafiken.

Sjukvård

För oss i Vänsterpartiet är det viktigt med en sammanhållen hälso- och sjukvård. En av grundförutsättningarna för det är att den drivs i offentlig regi, med högsta möjliga tillgång till kompetens och samverkan.

En annan viktig fråga för oss är en vinstfri välfärd. Vi tycker inte att företag ska kunna plocka ut vinst på våra gemensamma skattepengar, ett överskott som borde gå direkt in i verksamheten och komma alla skåningar till del i form av vård. Att ha tillgång till den bästa vården för dina behov – det är en rättighet som ska finnas oavsett ekonomiska tillgångar, var du bor eller var du kommer ifrån. Behoven går först, inte förmågan att köpa sig före i en vårdkö.

Coronapandemin var ett hårt test av sjukvårdssystemen, och vi kan inte utesluta nya katastrofer i framtiden. Rysslands invasion av Ukraina är ett exempel på instabilitet med påföljande kris. Med stegrande klimatförändringar kommer också nya krav på beredskap inom sjukvården. Med de extremväder som drar över världen krävs kunskap, system och arbetsmetoder som fungerar även vid akuta händelser där många kan drabbas samtidigt. Lagerhållning av materiel, informationsvägar, ansvarsfördelning, tillgång till mediciner och fler vårdplatser behöver finnas på plats för att säkra upp grundläggande beredskap och en robust materialförsörjning i den klimatkris vi befinner oss i.

Under 2023 finns fortfarande många patienter vars vård fått vänta under pandemin. Den vårdskuld som byggts upp grundas i att vi gått in i krisen med ett underskott av vårdplatser som inte blivit fler, samtidigt som vården ställde om för att möta de akuta pandemibehoven. Nu behöver patienter vars behandling skjutits upp och nyinsjuknade placeras och behandlas på alltför få vårdplatser. På många avdelningar saknas det personal för att öppna fler. Hur snabbt och bra regionen kan ta itu med vårdköerna är direkt kopplat till hur snabbt och bra man lyckas förbättra sjukvårdspersonalens arbetssituation, så att fler vill och orkar arbeta kvar inom Region Skåne.

Vård efter behov

Hälso- och sjukvårdslagen är tydlig: det är behovet av vård som ska styra vem som får vård när och i vilken ordning. Idag ser vi en utveckling där allt fler efterfrågestyrda system tillåts få del av de offentliga medlen för sjukvård.

Privata cancerkliniker, privata sjukförsäkringar och ständiga försök till utförsäljningar innebär att behovsprincipen utarmas till förmån för den som kan efterfråga vård eller köpa sig en privat sjukvårdsförsäkring eller behandling.

Marknadslösningar förflyttar resurser, ekonomiska och personella, från de med stora vårdbehov till de med lindriga åkommor och från offentlig vård till privata vårdval.

Det har bland annat gjorts i att kroniskt sjuka patienter med mer komplexa vårdbehov har fått stå tillbaka för patienter med mer avgränsade och enkla tillstånd.

Parallellt med denna utveckling har vi under det senaste decenniet trots en ökande och allt äldre befolkning sett en drastisk minskning av antalet vårdplatser i Skåne och i Sverige. Bland OECD-länderna är Sverige det land där antalet vårdplatser har sjunkit mest, samtidigt som forskning visar att en allt för hög belägningsgrad påverkar patientsäkerheten negativt.

Effekter av vårdplats- och personalbrist blir tydliga i låg tillgänglighet, överbeläggningar, hög personalomsättning, ökade sjukskrivningstal och utlokalisering av patienter till avdelningar som saknar rätt kompetens för patientens besvär.

I dagsläget: Helsingborgs lasarett

I januari 2022 inleddes en nationell tillsyn av samtliga regioners sjukhusvård med särskilt fokus på vårdplatser och bemanning. Inspektioner genomfördes både på akuten och på vårdavdelningar inom specialistsjukvården i Helsingborg. Det ledde till ett beslut om speciell uppföljning av situationen i Helsingborg samt ytterligare inspektioner. Våren 2022 riktade Inspektionen för vård och omsorg (IVO) kritik mot regionen för hur den somatiska vården av vuxna sköts på lasarettet.

På grund av efterföljande personalflykt från kirurgiska akutvårdsavdelningen har denna tvingats dra ner på antalet disponibla vårdplatser mycket drastiskt, vilket lett till att icke-malign elektiv kirurgi ställts in och vårdköerna ytterligare förlängts.

Kritiken handlade bland annat om att enligt belägningsdata översteg antalet inskrivna patienter antalet disponibla vårdplatser på sjukhuset som helhet samtliga dagar, att vissa vårdavdelningar har varit särskilt belastade. Till exempel hade den kirurgiska akutvårdsavdelningen en belägningsgrad på 283 procent en dag i mars, och neurologavdelningen har varit uppe i 200 procent.

I sitt beslut skriver myndigheten att vårdgivaren inte har säkerställt tillräckligt med disponibla vårdplatser, vilket har medfört allvarliga vårdskador och risk för allvarliga vårdskador. Patienter har vårdats utan tillräcklig övervakningsutrustning, på platser som inte är patientsäkra och har inte heller alltid fått sina behov av tillsyn, omvårdnad,

läkemedel och mat tillgodosedda. Detta innebär att vårdgivaren inte uppfyller kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen.

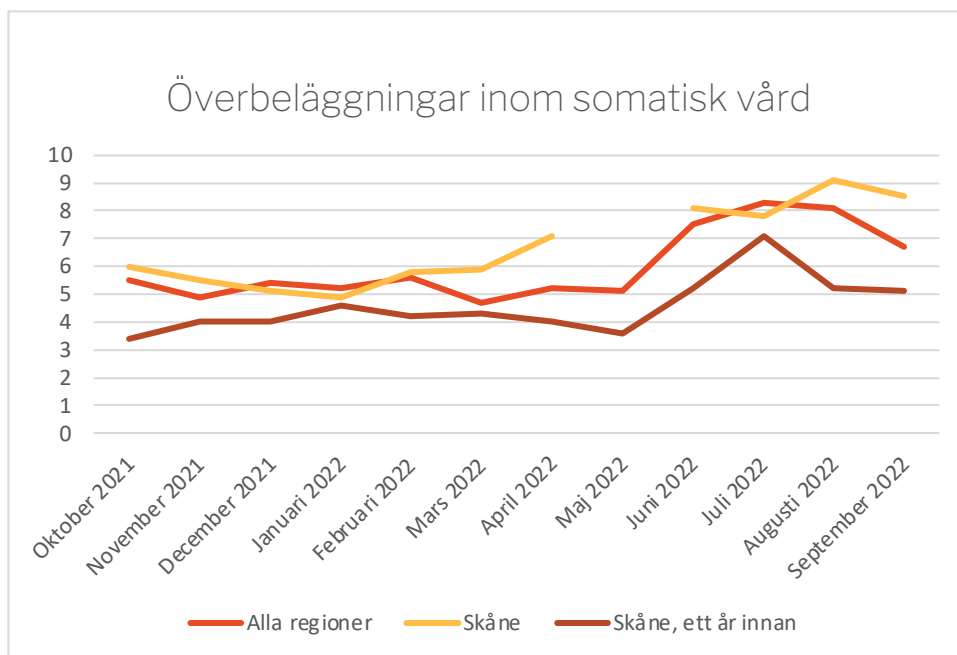
Sjukhusledningen har i en intervju med IVO sagt att man vidtagit flera åtgärder för att utreda hur situationen vid lasarettet kan förbättras. Exempelvis pågår en översyn av befintliga resurser och en analys av hur tillgängliga vårdplatser utnyttjas. IVO begärde ytterligare svar från sjukhuset och att vårdgivaren redovisar planerade åtgärder på både kort och lång sikt senast den 15 november 2022.

Överbeläggningar

Region Skåne har till följd av vårdplatsbrist en mycket hög överbeläggning: i juli 2022 var 7,8 av 100 vårdplatser överbelagda vilket var lägre än riksgenomsnittet på 8,3 men samtidigt högre än motsvarande månad i Region Skåne 2021 då det var 7,1. Forskning

visar att överbeläggningar på sjukhus tydligt ökar belastningen på akutmottagningarna och att en hög arbetsbelastning hos personalen ger en statistisk överdödlighet motsvarande 6 dödsfall per 100 000 besök (i Region Stockholm).

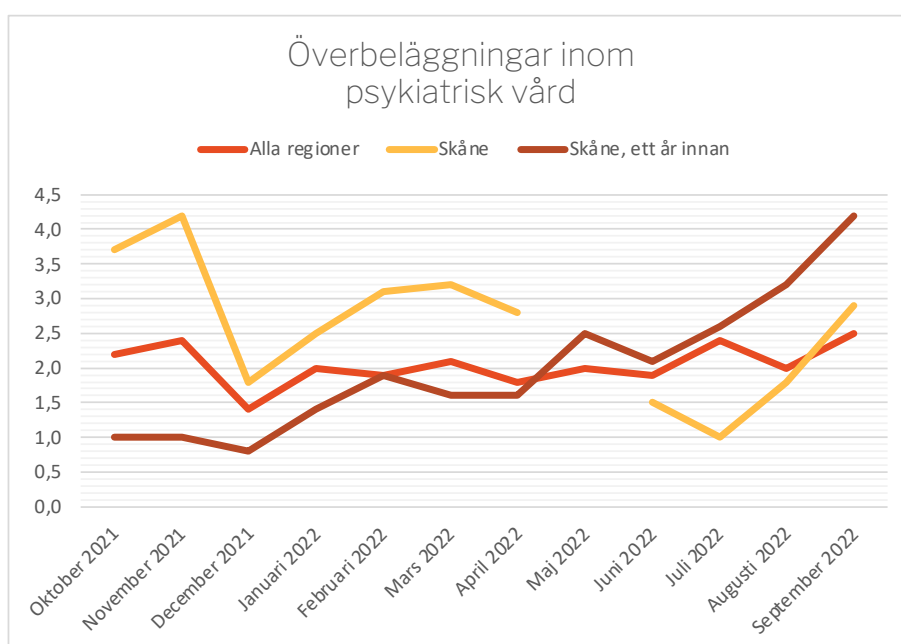
”Crowding” på akuten, det vill säga en situation där patienter som formellt är inlagda på avdelning men saknar fysisk plats och därför får kvarstanna på akutmottagningen, är också förknippat med stora risker. Det bidrar till högre patientmortalitet, hårdare medicinska prioriteringar med lägre inläggningsgrad, omdirigering av arbetstid från sjukvård till vårdplatsletande, fler återbesök med ytterligare belastning på akuten, längre vistelsetider på sjukhus samt etisk stress och frustration hos berörd personal. Situationen med överbeläggningar kommer inte att förbättras av de många arbetsmiljöproblem som finns. Idag ställs

operationer in på skånska sjukhus för att det inte finns vårdplatser för nyopererade att tillgå. I en sjukvård som är hårt pressad av besparingar ökar risken för vårdskador. Det är både kostnadsdrivande och orsakar ett oacceptabelt mänskligt lidande.

Studieförbundet näringsliv och samhälle, SNS, har under hösten 2021 visat på resultat genom två studier där vårdplatsbrist och överbelastade akutmottagningar lett till överdödlighet. I den skånska vården ser vi gång på gång exempel på påtvingade övernattningar på akutmottagningarna: en typ av mottagning som enbart ska vara en ingång till annan vård eller akut hjälp.

Att vi har fått färre vårdplatser är ett resultat av borgerliga politiska beslut som sedan eskalerat av personalflykt. I arbetet för att öka tillgängligheten är det generella vårdplatsläget och personalrekryteringen avgörande frågor. Det är när vi kan öppna upp fler vårdplatser som regionen kan arbeta för att öka tillgängligheten och se till att människors sjukvårdsbehov tillgodoses. Patientsäkerhet, arbetsmiljö och tillgång till vård efter behov är stora utmaningar när de köer som uppstått till behandlingar inom exempelvis operation och cancervård ska tas igen i en region där arbetet redan utfördes på marginalerna.

Överbeläggningar på samtliga Skånes sjukhus jämfört med riksgenomsnittet, redovisat som antal överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser inom den psykiatriska vården. Källa: SKR, Väntetider i vården.

Framöver kommer det att bli ännu viktigare att se över regionens rehabiliteringsmöjligheter, både för de som varit drabbade av Covid-19 och av andra sjukdomar. Både fysisk rehabilitering och psykiskt stöd är viktiga för återhämtning från skador och sjukdomar.

Att arbeta i team tillsammans med patienten är viktigt för att ta tillvara på och utgå från den enskildes önskemål och behov. Att arbeta utifrån en personcentrerad filosofi är avgörande. Det är den enskilda individen som vet hur hen vill ha det för att de åtgärder och behandlingar som ges ska få bäst effekt. Detta gäller inom vårdens alla områden. Självbestämmande utifrån patientens egna förutsättningar är centralt. Ett område värt att nämna är den palliativa vården där den egna människans rätt att ha inflytande bör prägla vården i högre utsträckning än idag.

En jämlik sjukvård efter behov förutsätter en sammanhållen vård där vårdens olika delar inte konkurrerar med varandra, utan där samverkan och samarbete sätts i första rummet. Därför är incitamentssatsningar på specifika, avgränsade områden eller kömiljarder (en bonus som mottas för att ha pressat ner köerna inom en viss specialitet) dåliga lösningar som enbart riskerar att flytta fokus från strukturella lösningar till en jakt på extramedel.

Erfarenheter från tidigare kösatsningar visar på undanträngning av exempelvis kroniskt sjuka patienter. I förändringsarbetet är det snarare viktigt att utgå från verksamheternas behov och möjligheter att skapa lösningar utifrån sina förutsättningar.

Idag ser vi en utveckling mot att alltmer vård ska utföras i eller nära hemmet. Det finns dock en allvarlig fara i att accelerera arbetet med att förflytta mer vård till hemmen när sjukhusen och primärvården är underfinansierade. Vård i hemmet ska vara en valmöjlighet, inte ett tvång. En persons egen säng i hemmet är inte att automatiskt räkna som en vårdplats. Den stabilitet som sjukhus kan erbjuda vad gäller t.ex. elförsörjning till utrustning och tillgång till digital infrastruktur finns exempelvis inte i alla hem. Det medicinska och sociala behovet ska alltid styra för att den enskilda patienten ska få sina behov tillgodosedda. Antalet vårdplatser behöver öka och kapaciteten höjas på de skånska sjukhusen. Utvecklingen av den nära vården är intimt sammankopplad med en upprustning av äldreomsorgen och kommunernas vård. Utan rejäla satsningar inom hela sektorn finns det en stor risk att arbetet med den nära vården kommer att bli en anhängfälla där framförallt kvinnor kommer förväntas ta än större ansvar för sina anhöriga.

Trots att tillgång till vård efter behov är ett krav är det i realiteten svårt för vissa grupper att få vård. Det handlar om hemlösa, asylsökande, papperslösa, EU-migranter och människor som förvägrats permanent uppehållstillstånd på grund av migrationslagstiftning. Oavsett medborgarlig status har alla människor enligt svensk lag rätt till vård inom regionen. Kunskapen kring detta är bristfällig hos den personal som ska tillhandahålla vården, eftersom information om dessa patientgruppers rättigheter inte har prioriterats. Det bör vara en självklarhet att alla i regionen får den vård de har rätt till.

Flyktinghälsans samlade kompetens inom hälsokontroller, vård av i vissa områden vanliga (men i Sverige ovanliga) sjukdomar, hälsorättigheter, låga trösklar i tillgänglighet och tolktillgång visar inte bara på vikten av en regional kompetens inom vård för nyanlända, utan också på en brist på kompetens inom primärvården generellt. Flyktinghälsan är stationerad i Malmö men har ett mycket större upptagningsområde. Fler primärvårdsmottagningar behöver en ökad kompetens inom dessa områden för att tillgängliggöra en god vård för hela Skånes befolkning, och här kan Flyktinghälsans arbetssätt agera gott exempel.

Rätten till tolk är en naturlig grundläggande del av ett vårdmöte där alla på lika villkor kan förmedla sina behov. Det är viktigt att det är utbildade tolkar som sköter kommunikationen och att ansvaret inte läggs på ordinarie sjukvårdspersonal även om de har språkkompetensen.

2018 utfördes språktolkning inom den skånska vården 2/5 gånger av en tolk som varken hade grundutbildning, var auktoriserad tolk eller sjukvårdstolk. Att barn och andra anhöriga tvingas tolka åt en patient strider bland annat mot barnkonventionen som en lag i Sverige, men tyvärr är det relativt vanligt.

Att följa med som känslomässigt stöd ska alltid vara möjligt, men att förmedla den medicinska förståelsen är inte ett ansvar som ska behöva vila på anhöriga.

Kan man som patient inte göra sig förstådd kan vårdbehovet inte göras klart och ens rättigheter kränks. Dagens system med

upphandlade tolkar från olika tolkförmedlingar fungerar alltför dåligt med avvikelser upp emot var femte tillfälle (2018). Region Skåne bör istället bygga upp en egen pool av offentligt anställda tolkar, gärna sjukvårdstolkar, som kan användas av hela den skånska vården.

Människor med hbtqi+-tillhörighet löper idag större risk att uppleva dåligt bemötande från sjukvården, både vad gäller somatisk vård och psykiatri. För gruppen med könsdysfori är köerna till könskorrigering utredning och behandling orimligt långa och tillgänglighet och kunskap inom psykiatri och annan vård innan och under behandling för låg. Tillgängligheten för personer med könsdysfori behöver förbättras och vårdpersonalens kompetens inom hbtqi+-området höjas genom planerade insatser i regionen. Regionen behöver också öka samverkan med andra aktörer som möter målgruppen, inte minst för kompetensutveckling av egen personal

När invånarnas jämlikhet och företagens valfrihet blir konkurrenser

Att privata vinstintressen tillåts etablera sig i välfärden och att gemensamma skattemedel går till företagsvinst istället för att användas i den gemensamma verksamheten är en extrem lösning som få andra länder har infört.

Vi menar att alla skattemedel som går till Region Skånes verksamheter ska användas till drift och utveckling av verksamheten och att vinstintresset ska bort. Den valfrihet som utlovas i exempelvis vårdval utgör en etableringsfrihet för företag – som då framförallt har valt att etablera sig i

socioekonomiskt välmående områden där vinsten är som högst. Det ger inte större valfrihet för den majoritet av invånarna som inte bor i dessa områden. Regionens juridiska ansvar är att tillhandahålla en god och jämlik vård utifrån behov.

då framförallt har valt att etablera sig i socioekonomiskt välmående områden där vinsten är som högst. Det ger inte större valfrihet för den majoritet av invånarna som inte bor i dessa områden. Regionens juridiska ansvar är att tillhandahålla en god och jämlik vård utifrån behov.

De privata vårdvalen är kostnadsdrivande, därför är det bra om ersättningar till privata aktörer inom de specialiserade vårdvalen överlag sänks. Det framstår också alltmer tydligt att vårdvalens taklöshet innebär att dessa i princip har fri dragningsrätt (kan kräva ersättning från regionen utan övre gräns) medan övrig verksamhet ständigt tvingas till nya besparingar. Vårdvalen ökar också den administrativa bördan för regionen vilket kostar både ekonomiska och personella resurser som annars hade kunnat läggas inom en sammanhållen offentlig vård.

Revisorernas rapport om systemet för granskning av vårdersättningar inom hälso- och vårdval i regionen visar dessutom att det i dagsläget inte finns nog med resurser för att utföra granskningarna. Den transaktionsanalys man gjort bedömde att åtminstone 26 miljoner har betalats ut på felaktiga grunder mellan 2018–2020.

Utförsäljning av operativ verksamhet

minskar utbildningstillfällen för personal under utbildning, så som välbehövda specialistsjuksköterskor och specialistläkare. Vårdvalen riskerar på så sätt att på sikt underminera regionens kompetensförsörjning. De multisjuka patienterna och deras komplexa vårdbehov är inte lämpade för privata inrättningar som premierar enkla tillstånd och åtgärder som kan reproduceras på löpande band. Det kan verka harmlöst att en privat vårdinstans utför exempelvis ortopediska ingrepp mot godartade tillstånd som kan effektiviseras utan att patienterna far illa. Problemet är att denna verksamhet finansieras ur en gemensam pott av resurser som ska räcka till alla och till vilken de allra svårast sjuka ska ha företräde. De specialiserade vårdvalen bör återtas i offentlig regi - för sjukvårdens, vårdstudenternas, patienternas, ekonomins och demokratins skull.

Regionernas kostnader för privata digitala vårdtjänster har ökat kraftigt de senaste åren men planat ut under det senaste året.

Den tidigare utomlänstaxan har sänkts, men det gav ingen direkt effekt. Mellan 2018 och 2019 ökade antalet digitala utomlänsbesök till nätläkare i Skåne från drygt 80 000 till drygt 150 000 besök. Kostnaderna gick därmed från 36,8 miljoner till 68,4 miljoner kronor. En uppskattning är att kostnaderna för 2021 uppgick till över 90 miljoner kronor. Genom riktade reklamkampanjer, bland annat på apotek som också äger nätläkarbolag, skapas "vårdbehov" för enkla självläkande tillstånd såsom förkylningar och förskrivning av receptfria läkemedel. Patienterna får snabbt vård för icke-akuta ärenden medan regionen får stå för patientavgifterna. Istället för att

avlasta den ordinarie vårdcentralen eller minska väntetiden för den multisjuka äldre patienten leder detta till en överproduktion av vård och skenande kostnader för en redan underfinansierad primärvård. Det är centralt att nätläkarnas framfart regleras nationellt, men innan det är på plats behöver regionen skärpa de regionala reglerna för marknadsföring.

Kostnadsutvecklingen av externa digitala vårdbesök behöver vidare utvärderas och de offentliga lösningarna utvecklas så att invånarna i Skåne kan ta och få kontakt med vården via digitala vägar utan onödiga utgifter för regionen.

Under den förra mandatperioden ville Alliansen sätta vårdval inom flera områden, bland annat öron-näsa-hals, barn- och ungdomspsykiatri och neuropsykiatri. I samtliga fall har försöken lett till ramaskrin från personal, patientgrupper, brukarföreningar och fackföreningar. Det är väldigt tydligt att de som påverkas mest av besluten inte vill splittra verksamheterna och utsätta känsliga patientgrupper för de risker som privat drift kan utgöra. Det finns ett oerhört svagt stöd för förslagen om ytterligare vårdval bland personalen och hos invånarna.

Vi i Vänsterpartiet vill istället gå åt helt andra hållet. På lång sikt vill vi avveckla vårdvalen och stärka den offentliga vården. På kort sikt krävs att regionen ställer samma krav på privata verksamheter som på verksamheter i egen regi. De specialiserade vårdvalens kostnader ökar stadigt – det behöver införas volymtak för samtliga avtal och göras en översyn av hur remisskrav kan införas. Andra regioner i

Sverige har redan infört tak på specialiserade vårdval, det borde Skåne också göra.

Den nära vården – en god vård med patienten i centrum

Den reform som sjukvården genomgår på nationellt plan utgår från en offentlig utredning med titeln Den nära vården. Den syftar till att göra vården tillgänglig, väl samordnad och utgående från primärvården. Patienten ska vara delaktig i sin behandling och ha god förståelse, insyn och makt över sin behandling. Det är centralt hela vägen från förlossningsvård till brytpunktssamtal: att patient och närstående är informerade och känner sig trygga i sin vård och får möjlighet till delaktighet.

Det är positivt med ett starkt patientinflytande, samordning är oerhört viktigt inom vård och omvårdnad och primärvården behöver stärkas för att kunna utföra sitt uppdrag. Det är dock viktigt att i omställningen också se till att ansvaret för den egna hälsan och vården inte helt flyttas över på individen, att digitaliseringen utnyttjas men att digital kompetens inte blir ett måste för att kunna få god vård och att det inte blir ett tvång att göra sitt hem till vårdplats eller sina anhöriga till vårdare.

Vården om våra sköra äldre är en viktig del av samhällets funktioner. Idag är det många äldre som slussas runt i vårdsystemet och inte får rätt hjälp på rätt plats. Direktinläggningar är ett redskap som bör användas på alla Skånes sjukhus för att undvika utmattande flyttar, transporter och väntetider. Vi vill

också införa ett system där medicinskt omotiverade flyttar av äldre klassificeras som vårdskada och redovisas som sådana. Men för att nå hit behöver vårdplatserna i regionen dimensioneras efter de medicinska behoven och inte dras ner eller vara för få till följd av exempelvis personalbrist.

En hög andel inläggningar av äldre orsakas av läkemedelsförgiftning. Det är viktigt att få till stånd regelbundna läkemedelsgenomgångar i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer. En betydande andel av läkemedelsförgiftningar hade kunnat undvikas genom regelbundna koncentrationskontroller av potenta mediciner, uppdaterade läkemedelslistor tillgängliga för samtliga vårdgivare, välinformerade patienter och resurser avsatta till täta läkemedelsgenomgångar. Utöver onödigt lidande för patienten utgör felaktig förskrivning också dubbla kostnader: dels utgifter till läkemedel, dels i kostnader för vård som kunde ha undvikits. Vid mer än fem läkemedel hos äldre rekommenderas att erbjuda läkemedelsgenomgångar minst en gång per år, men detta efterföljs inte.

I början av 2020 vann Vänsterpartiet gehör för att införa standardiserat insatsförlopp för demenssjukdom i Region Skåne. Arbetet med detta har skjutits på under pandemin, men är nu dags att ta tag i. Att anpassa demensvården individuellt efter patientens behov med tidiga SIP:ar i samverkan mellan kommun, region och socialtjänst är ett beprövat arbetssätt som kan främja en patientcenterad jämlik demensvård.

Det är viktigt att modellen implementeras och efterföljs i verksamheterna för att främja god vård och omvårdnad.

Dagens samarbetsformer mellan Region Skåne och kommunerna kan förbättras. Det samarbete som Hälso- och sjukvårdsavtal i grunden är tänkt att vara ett stöd för behöver breddas till fler områden så att alla patienter oavsett ålder, diagnos eller vårdform fångas upp. Att få rätt information om en patient ska vara en självklarhet för att kunna ge god vård, och att arbeta bort administrativa trösklar ger personalen ökad möjlighet att ge god omvårdnad till patienten.

Primärvården – första vägen till hjälp

Primärvården är den första instans som ska ta emot människor i behov av vård. Den behöver både finnas till hjälp som ingång till andra specialiteter, samordning, behandling vid enklare sjukdomar och vid återbesök, kroniska sjukdomstillstånd och längre behandlingar med kontinuitet och stabilitet i verksamheten.

För att primärvården ska fungera och för att verksamheten ska hålla hög kvalitet behöver personalsituationen ses över. En alltför hög arbetsbelastning och ständiga besparingskrav har lett till för höga sjukskrivningstal samtidigt som det saknas alltför många specialister, bland annat inom allmänmedicin. Region Skåne behöver i samråd med berörda utbildningsinstitutioner bedriva en aktiv rekryteringsprocess, satsa på en direkt förbättring av arbetsmiljön och göra en konsekvensbeskrivning av hur bristen på utbildningsplatser kommer

att påverka sjukvården framåt. Det behöver också inkluderas i den regionala kompetensförsörjningspolicyn.

Sjukskrivningarna i samhället har ökat i alltför hög takt de senaste 10 åren. Istället för att analysera varför sjukskrivningstalen ökar och anta åtgärder för att förbättra arbetsmiljö, rehabilitering, sjukvårdens kompetens och tillgång till företagshälsovård misstänkliggörs patienter och deras vårdgivare.

Sjukskrivningsprocessen kompliceras för både läkare och patienter vilket riskerar att försvåra återhämtning, störa relationen mellan patient och behandlande läkare samt uppta alltmer av den redan knappa besökstiden.

För att kunna erbjuda snabbare och mer effektiv hjälp behöver KBT-terapeuter och psykologer finnas på alla vårdcentraler och kontakt och samordning ske direkt med de terapeuter som idag anlitas av den offentliga vården men inte finns inom organisationen. Idag är tillgången till psykiatrisk kompetens i stort begränsad till storstadsområden. Så småningom ska utbyggnad ske så att hela behandlingen kan äga rum inom primärvårdens ramar för att snabbt kunna påbörja regelbunden samtalskontakt på primärvårdsnivå till patienter med lättare ångest- och depressiva tillstånd.

Det är en nödvändighet för att kunna se över resurserna och fördela dem efter behov istället för efter den privata sektorns intressen. I denna process är det också viktigt att uppnå en jämnare arbetsbelastning mellan vårdcentralerna för att undvika alltför många listade patienter på samma central. Regionen

bör också under 2023 påbörja återförandet av vårdval inom psykiatrin och återföra resurserna till primärvården.

Människors vårdsökande står inte alltid i korrelation till deras vårdbehov, vilket bör tas i beaktande vid utformningen av vårdinsatser. Omfördelning behöver ske och resurser måste riktas så att vårdcentralerna med tyngst uppdrag får högst prioritet, istället har alliansen under innevarande år valt den andra vägen – att minska omfördelningen utifrån människors sociala behov. Vänsterpartiet vill öka omfördelningen och följa upp hur arbetet i verksamheten utvecklas.

Ett sätt att integrera folkhälsoperspektivet i arbetet inom primärvården och stärka fokus på jämlik hälsa är att skapa specialisttjänster för personal utbildade inom socialmedicin. De har som område att se människors hälsa och sjukdom i samspel med det övriga samhället. I dagsläget finns det bara ca 50 specialister inom området i hela landet, och bara fyra utbildningsplatser. Över hälften av de färdigutbildade är över 65 år eller äldre.

Regeringen har tillsatt en utredning med syfte att skapa fler utbildningstjänster inom socialmedicin. Rapporten kom från Socialstyrelsen i augusti 2021. Det vore mycket positivt att utvidga dessa kompetenser i Skåne. Primärvård är inte en marknad. Det är också anledningen till att primärvården bör befrias från det resultatkrav som verksamheten har haft under många år. För att utveckla den skånska primärvården behöver fler vårdcentraler etableras och/eller växa i områden där tillgängligheten idag är för låg.

Ett bra sätt att göra detta är att kartlägga behoven av vård i olika delar av regionen för att säkerställa att vårdcentraler finns där behoven finns, inte bara där vinsten för privata vårdgivare är högst. Återinförande av ett områdesansvar som gäller även privat drivna vårdcentraler är särskilt viktigt vad gäller avtal med kommunerna.

Samarbetet inom primärvården måste stärkas så att vårdcentraler i glesbygd kan utnyttja de resurser som finns. På så vis kan vi tillgodose alla skåningars behov av läkare, även i tider när svårigheter att rekrytera allmänläkare är kännbara.

Digitalisering och e-hälsa **– tillgänglighet efter behov**

Under 2022 har vi sett fortsatt påskyndade processer för digitaliserad vård, ofta på grund av Coronapandemin. Möten via chatt och videokonferens, distanskonsultation, uppföljande besök via digitala lösningar, möjligheter att kommunicera inom ramen för 1177 och följa sin journal på nätet är delar som kan öka tillgängligheten till den egna vården och som ska användas när det uppfyller krav och önskemål för både personal och patient.

Gemensamma journalsystem är efterlängttade och kommer att bli till stor nytta för hela vårdsystemet. Inte desto mindre är det avgörande att införandet genomförs med väl tilltagna utbildningsinsatser och stöd för personalen i denna förändring.

De kommunikationsmöjligheter som används inom vården är viktiga och användbara,

men ska inte användas till att ersätta mellanmänniska möten mellan vårdpersonal och patienter eller brukare. Makt över och insyn i den egna behandlingen är viktiga bitar som teknologi kan förstärka, medan förtroende, omsorg och kvalitativa samtal kan behöva fysiska möten för att uppstå. Förändringarna behöver införas i samarbete med verksamheterna, över alla nivåer, med lyhördhet inför synpunkter från berörda patientgrupper och fackförbund för att undvika applicering ovanifrån utan förankring i den vård som faktiskt ges. Vi vill också att Region Skåne genom liknande samråd tar fram en strategi för att försäkra sig om att införandet av den digitaliserade vården sker på ett jämlikt vis.

Det är också viktigt att jämlikhet är en styrfaktor i utvecklingen av den nya digitala vården. Alla har inte tillgång till eller kan inte hantera den teknologi som krävs. Det behöver finnas alternativ och tid för patienter att anamma nya digitala verktyg, precis som det behövs tid för personalen att använda och utbilda sig kring de lösningar man nyttjar.

I Sverige finns ett digitalt utanförskap bland grupper som ofta har ett stort vårdbehov, vilket också behöver övervägas vid införandet av digitala verktyg generellt. Av de internetanvändare som är födda på 20- eller 30-talen har ca 35 % använt en digital vårdtjänst under de senaste 12 månaderna. För de som är födda på 40-talet är motsvarande siffra 62 % (Svenskarna och internet 2022. Internetstiftelsen). I takt med att allt fler vårdverktyg blir digitala behöver det finnas kunskap och resurser för att se till att de lösningar som kan behövas för att ta del av

vårdssystemen finns på plats och kan användas av den som behöver dem.

Verktygen som krävs, t.ex. smarta telefoner, bör räknas som medicinska hjälpmedel. Byggnationen av bredband i hela Skåne behöver också skyndas på: om detta inte görs riskerar digitaliseringen av vården att förstärka ojämlikheten.

I arbetet med digitalisering sker en stor mängd upphandlingar av olika system och lösningar. I dessa processer har Region Skåne ett ansvar i att hantera skattebetalarnas pengar ansvarsfullt.

Noggranna riktlinjer och kontroller är viktiga att följa för att säkerställa att upphandlingar är säkra, följer riktlinjer för socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvar och täcker de behov som invånarna har inom politiskt beslutade satsningar. De lösningar och tjänster som köps in för att hantera och lagra patientdata behöver vara juridiskt och praktiskt säkra – ingen data ska säljas vidare eller vara i riskzonen för informationsstöld. Så långt som möjligt bör patientdata lagras i regionens egna system för att minska risker och mellankostnader.

Jämlik anhörigvård på frivillig basis

I Sverige har de frivilliga och ofrivilliga anhörigvårdarna ökat dramatiskt under de senaste åren till följd av neddragningar i sjukvård och hemtjänst. 2019 gav var femte person i Sverige stöd till en närstående i någon form. Pandemin har påverkat anhörigas situation på flera sätt: det sociala nätverket har minskat och hälsan, ekonomin och

livskvaliteten försämrats rapporterar Nationellt kunskapscentrum anhöriga. Pandemin medförde alltmer omfattande omsorgsinsatser, en ökning med 4 timmar per vecka från i genomsnitt 28 till 32 timmar per vecka. 56 % av de anhöriga omsorgsgivarna rapporterar att deras hälsa har försämrats under pandemin, i högre utsträckning för kvinnor. Den psykiska hälsan har försämrats mer än den fysiska.

Anhörigomsorgen har över tid ökat mest i gruppen äldre med låg utbildning och lägre inkomst, medan äldre med högre socioekonomisk status kan köpa tjänster på den privata marknaden. Med tillräckligt hög inkomst kan du betala någon annan för att utföra vården medan den med längre inkomst inte har någon annan möjlighet än att gå ner i tjänstgöring eller sluta arbeta helt. Det ger stora följdverkningar för det egna välmåendet, den egna ekonomin och pensionen. Denna utveckling av en tudelad välfärd där den kommunala hemtjänsten utgör grunden och RUT-avdrag för de som kan betala ger andra möjligheter är ett hot mot den solidariska välfärdsmodellen. Det är behoven som ska styra det stöd man får, inte storleken på enskildas plånböcker.

Det är vanligare att kvinnor med låg inkomst och med invandrabakgrund ger omsorg till anhöriga än högutbildade män med hög inkomst som är födda i Sverige. Kännedom om anhörigstöd är också lägre i grupper av människor som invandrat till Sverige. Vilken typ av omvårdnad du får av vem påverkas av din klasstillhörighet och härkomst. Det är en direkt konsekvens av brister i välfärden och en jämställdhetspolitisk tillbakagång. Det pekar på

en ojämlikhet som behöver åtgärdas. Vid vård i hemmet är det viktigt att all patientinformation samlas för gemensam tillgång för kommun och region. Detta behöver vara en självklar del inom HS-avtal. Både regionen och kommunerna i Skåne måste ta sitt ansvar i att stödja de anhöriga som vill vårda och i att se till att välfärden räcker till för de som behöver sjukvården och omsorgens resurser.

Våld i nära relationer och sexuella trakasserier. Alla har rätt till ett liv fritt från våld. Våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem där kvinnor och barn är de främst utsatta.

Region Skånes ansvar ligger både i att upptäcka, förebygga och behandla följder av våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor och barn. Arbetet ska bland annat ske i möte med sjukvård och tandvård - där behovet av professionell tolk i dessa sammanhang är av största vikt. Vidare sker det i planering av trygga miljöer och i samverkan med kommuner, socialtjänst och i berörda fall skolor. Det är viktigt att nyttja de rutiner som finns för att upptäcka om barn finns i närhet till våldsdrabbade, då detta utgör en risk för även barnets hälsa. Det är av stor vikt att den sedan länge beslutade mottagningen för sexuellt våldsutsatta kommer på plats i regionen.

Resurser riktas särskilt till implementeringen av regionens framtagna riktlinjer mot våld i nära relationer där arbetet med särskilt utsatta grupper betonas. Detta är ett arbete som även behöver genomsyra arbetsmiljöarbete i regionen, ingen ska behöva utsättas för sexuella trakasserier eller våld på sin arbetsplats.

Beredskap, uthållighet och jämlik tillgång till rätt läkemedel

Jämlik läkemedelsförsörjning, tillgång till sjukvårdsmaterial och uthållighet är områden som pandemin har blyxtbelyst de två senaste åren. Bristerna har varit stora i hela landet. Beredskapsfrågorna i kriser har varit underprioriterade och övertron på just-in-time och marknadens förmåga att lösa samhällsproblem har varit alltför tongivande. Detta behöver åtgärdas i regionen och i landet.

Socialstyrelsen slog i sin risk- och sårbarhetsanalys från 2012 fast att svensk sjukvårds beredskap för kris och katastrof är gravt otillräcklig. Pandemiåren har med all önskvärd tydlighet visat att vi saknar materiella marginaler för uppväxling utan tvingas förlita oss på vårdpersonalens egen vilja att vända ut och in på sig själva och sätta sina liv på paus. Vårdplatsläget är besvärligt även i välmående fredstid men direkt katastrofalt i händelse av kris. 1993 hade Sverige 4300 IVA-platser medan det idag finns 540 stycken. Ambitionen att till viss del kompensera neddragna vårdplatser med förstärkning av primärvården är välbehövlig men långtifrån tillräcklig.

De kriser som inträffat de senaste åren har lett till att regionala och nationella läkemedelslager blivit aktuellt då just-in-time-hushållning och internationella fraktvägar skapat brister på skyddsmateriel och mediciner på inom sjukvården och på apoteken. För något så bokstavligen livsviktigt som läkemedel är det av stor vikt att inte vara beroende av externa leverantörer i många led utan skaffa lagerhållning som räcker när kriser drabbar. Beredskapen för både läkemedel och

sjukvårdsmaterial behöver förstärkas i hela landet. Det handlar både om nationella lager och om regional och kommunal samverkan så att hela landet står med en robust materialförsörjning inför nästa kris. Det arbete som påbörjats i Region Skåne behöver komma på plats.

Frågor om beredskap handlar om mycket mer än läkemedel och sjukvårdsmaterial.

Det handlar exempelvis också om personalens kompetens och bemanning. Just-in-time lösningar har tyvärr präglat även personalförsörjningen. Det är inte hållbart i längden och behöver förändras.

Region Skåne bör också ta initiativ till egen produktion av vaccin tillsammans med övriga regioner. Beredskap handlar dessutom både om lagerhållning och produktion. För ett litet land som Sverige är egen produktionskapacitet nödvändigt framåt.

Regionens utgifter för läkemedel är en stor och växande utgiftspost. Det har tillkommit nya mycket dyra läkemedel som belastar budgeten. Samtidigt noterar vi skillnader i förskrivningen som är svåra att förklara, till exempel finns det studier som visar att högutbildade män i högre utsträckning får tillgång till nyare läkemedel än andra grupper. Felaktig förskrivning belastar inte bara regionens budget, pengar som kunde ha använts på ett bättre sätt, utan påför också patienter läkemedelsbiverkningar i onödan. Det är viktigt att alla får likvärdig god tillgång till läkemedel och att förskrivningen följer riktlinjer.

Ambulanser som alltid kan komma

Vi i Vänsterpartiet anser att ambulanssjukvård är alltför viktig för att drivas av vinstdrivande företag. Vi har sett tidigare exempel där upphandlingsavtal fått rivas när företag går i konkurs och regionen fått plocka upp verksamheten med stora förluster. Som invånare ska man kunna lita på att en ambulans alltid kan komma när man behöver den.

I nuläget förlängs väntetiderna och ingen av de skånska kommunerna lever upp till målet att 90 % av ambulanserna ska komma inom 20 minuter. Höör, Svalöv, Båstad och Örkelljunga är de orter där ambulanserna är sämst på att komma i tid. Huvudskyddsombud på Vårdförbundet har varnat för att målen för verksamheten inte spelar någon roll när samma företag som misslyckats tidigare år återigen får förlängda avtal i ambulansdistrikten. Hur ambulansvården sköts är också ett exempel på hur dimensioneringen av vården inte har varit anpassad till extraordinära händelser.

Det är genom en sammanhållen organisation vi kan garantera att dirigeringen fungerar över hela Skåne samt att likartade behandlingsriktlinjer gäller för all prehospital verksamhet. Den regionala samordningen och ledningen är avgörande för en jämlik vård. Att utarbeta gemensamma vårdprogram inom regionen och säkerställa sömlöst samarbete mellan region och kommun görs bäst i offentlig regi.

För de som insjuknar akut ska psykiatriambulanser finnas tillgängliga i hela Skåne efter samma modell som den som idag kör på försök i Malmö, Svedala, Skurup,

Vellinge, Trelleborg, Lund, Staffanstorps, Lomma och Burlöv. Ambulans med särskild kompetens för patienter drabbade av stroke är ett alternativ som bör utredas för att säkerställa jämlik vård i de delar av Skåne där det är en längre sträcka eller det tar längre tid till sjukhusvård.

När verksamhet varit under privat regi har det visat sig att arbetstidslagstiftningen inte respekteras vilket innebär en stor medicinsk risk då personalen inte får den tid för återhämtning som de behöver. Olika kollektivavtal och skillnader i antal visstidsanställningar och tillsvidareanställningar håller nere kostnader för de privata bolagen på personalens bekostnad. Samma personal har också arbetat för mer än en arbetsgivare under samma tidsperiod vilket försvårar tillämpningen av lagstiftningen. Olika utförare innebär också olika typer av ambulanser med utrustning organiserad på olika sätt vilket innebär osäkerhet och spilltid i livsavgörande situationer. Samtliga av Skånes ambulansdistrikt ska därför återgå i offentlig regi.

Avgifter inom vården

Att avgifterna inom vården har stor betydelse för tillgängligheten är belagt av forskningen. Eftersom det har en stor avskräckande effekt för ekonomiskt utsatta grupper även med små höjningar anser vi att avgifterna i vården alltid ska vara så låga som möjligt – möjlighet att söka vård får aldrig bero på storleken på den enskilda personens plånbok. På sikt tycker vi att vården ska bli helt avgiftsfri.

Region Skåne behöver dock redan nu se över sina avgifter. I dagsläget har avgifter införts för flera patientgrupper och priserna ökat för andra. Från Vänsterpartiets sida vill vi införa ett regionalt högkostnadsskydd för de som ligger inskrivna länge på sjukhus: en liten men ekonomiskt utsatt grupp vars tillfrisknande riskeras av oro kring höga sjukhusräkningar. Vänsterpartiet vill även utreda ett högkostnadsskydd för hjälpmedel tillsammans med kommunerna. Kroniskt sjuka eller funktionshindrade är patientgrupper vars räkningar till sjukvården kan bli väldigt höga samtidigt som patienternas inkomster inte hänger med.

Vänsterpartiet vill också avskaffa de straffavgifter som finns i den skånska sjukvården. De riskerar inte bara att drabba människor som av olika anledningar missar sina besök, till exempel patienter som kallas till eftervård inom psykiatri, de ger heller ingen effekt på faktiska besök. Att belägga känsliga patientgrupper med straffavgifter ger uttryck för en hård och kall människosyn som kan få brutala konsekvenser. Avgifterna betalas exempelvis inte av socialtjänsten och inkluderas inte i högkostnadsskyddet. De är också i vägen för att skapa tillitsfulla relationer mellan patient och vårdgivare.

Psykisk ohälsa och psykiatrisk vård

Den psykiska ohälsan i samhället ökar idag och sociala orsaker utgör ofta grund till att människor mår allt sämre. Det förebyggande arbetet är lika viktigt inom psykisk hälsa som inom fysisk, och ett nära samarbete med instanser bortom sjukvården så som elevhälsan och civilsamhällesorganisationer kan vara till

stor hjälp för att minska effekterna av psykiska påfrestningar. Samverkan med kommunerna är en nyckel: idag är det alltför många som faller mellan stolarna med potentiellt förödande konsekvenser för den enskilde. För att hantera detta behövs tillskott till psykiatrin, men också ett än starkare fokus på hur samhället kan ordnas för att minska riskfaktorer för psykisk ohälsa.

Ofrivillig ensamhet är ett stort hälsoproblem. Förutom att vara en tung psykisk belastning för individen ökar också risken för andra sjukdomar starkt. Långvarig ofrivillig ensamhet innebär en kronisk lågintensiv stress som uppskattas leda till lika stor dödlighet som hjärt-kärlsjukdomar samtidigt som det innebär en ökad risk för att utveckla just sådana. Social isolering anses vara dubbelt så farlig som fetma, farligare än stillasittande och lika skadligt för hälsan som alkoholism eller att röka 15 cigaretter per dag. I resonemang kring folkhälsa och förbyggande arbete är ensamhet ett område där regionen kan stärka sitt arbete genom att tillsammans med andra instanser arbeta efter en strategi mot ensamhet, framtagna efter goda exempel i Storbritannien och Danmark.

När det kommer till vård är det viktigt att mottagandet blir lika självklart som vid fysiska problem, att trösklarna är låga och ingångarna lätta att hitta. Idag är det stor skillnad på tillgång till psykiatrisk kompetens inom vården beroende på var i Skåne du bor. För att vårdcentraler ska kunna vara den breda ingången till hjälp behöver det finnas terapeuter och psykologer tillgängliga inom primärvården även utanför de större städerna.

Brukarinflytandet behöver stärkas. De människor som är i behov av den psykiatriska vården har bäst möjlighet att bedöma om den fungerar och bör därför också ha ett större inflytande över hur den utförs. Resurser behöver ges till de olika patientföreningar som finns och nya kanaler behöver skapas för ett utökat brukarinflytande på alla nivåer. Det arbete som finns med PEER-support och brukarrevisioner är mycket positivt och bör stöttas för ökat patientinflytande.

Även inom psykiatrin bör man ta tillvara de tekniska landvinningarna och öka tillgängligheten för de som så önskar via chattfunktioner och digitala möten. Även här är det viktigt att det ses som ett komplement till mänskliga möten och att det inte helt ersätter personliga möten. Den ökade förskrivning av läkemedel mot exempelvis depression, ADHD och ångest som getts unga patienter hos digitala nätläkare behöver följas upp och regionen behöver säkerställa att patientsäkerheten uppfylls även för dessa patienter – uppföljning och läkemedelsgenomgångar är av yttersta vikt för patients välmående.

Psykiatri med plats för de som behöver
Psykiatrin är en av de delar inom vården som tappat flest vårdplatser, trots ökande ohälsa och ökande befolkning. Under 2022 har bristen på vårdplatser fortsatt varit mycket tydlig: i september låg riksgenomsnittet på 2,5 i antal överbeläggningar per 100 vårdplatser, i Skåne var motsvarande siffra 2,9. Sedan 2021 har överbeläggningen inom psykiatrin minskat, men situationen är inte helt löst. Köerna inom psykiatrin är långa för många diagnoser vilket

orsakar onödigt lidande och risk för förvärrade sjukdomstillstånd. Det måste finnas en väl utbyggd sammanhållen specialistvård med långt bättre tillgänglighet än idag.

Kvinnors psykiska hälsa

Kvinnors psykiska ohälsa är ett samhällsproblem vars lösningar behöver prioriteras. Förebyggande arbete är viktigt för att främja hälsa genom hela livet, innan ohälsa uppstår. Ångestproblematik och utmattning har ökat och utgör i växande grad anledningar till sjukskrivning för kvinnor idag.

Det är viktigt att inte medikalisera strukturella problem. Kvinnors psykiska ohälsa beror ofta på en arbetsmiljö som inte fungerar, men också på den ojämställdhet som finns i samhället där kvinnor tar ett större omvårdande ansvar både på arbetet och i hemmet. Snabba insatser utan långa väntetider är viktigt för den enskilda, och för samhället är det avgörande att utvecklingen inom sjukförsäkring går framåt så att även kvinnor kan få ekonomiskt stöd under sjukskrivningar med t.ex. smärtsymtom. För att kvinnors hälsa generellt ska blir bättre är det avgörande att utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle går snabbare.

Barn och ungas psykiska hälsa

Även för barn och ungas psykiska hälsa är det viktigt med förebyggande stöd i de miljöer som barn och unga vistas i dagligen. Samarbete med kommunerna och det förebyggande arbetet behöver stärkas för att förbättra barn- och ungdomspsykiatrin, här behöver regionen arbeta tillsammans med

skolan, elevhälsan, ungdomsmottagningarna, kommunernas fritidsverksamhet och barn- och ungdomspsykiatrin, som alla bidrar med olika kompetenser och ingångar.

Verksamheterna inom BUP har trots begränsande förutsättningar innan pandemin gjort ett mycket gott arbete med att korta köer och stötta sina patienter och brukare. De behöver dock ett ökat stöd för att göra vården mer tillgänglig för de barn och unga som behöver den. I september 2022 var det enligt SKR 73 % av de sökande som fick hjälp inom tiden för vårdgarantin och 199 barn som väntar i kön.

Med vårdval inom neuropsykiatriska utredningar kan företagen plocka ut vinst samtidigt som vården splittras upp efter enskilda diagnoser. Årsrapporter från ett företag som gör utredningar av ADHD hos barn visar att man tog ut vinster på över 30 %: en tredjedel av de skattepengar som skulle gå till barnen gick till ägarvinst.

Många av företagen har dessutom täta band till läkemedelsindustrin. I ett sådant system finns en tydlig risk att möjligheten till vinst ökar antalet utredningar och diagnoser, oavsett barnens mående.

Ungas psykiska hälsa ska vara fri från vinstjakt. Alla sökande ska få samma chans att möta team med bred medicinsk kompetens inom den offentliga vården. De förslag som finns om att vårdvalsutsätta även barn- och ungdomspsykiatrin måste förbli ogjorda. Den sammanhållna vården är vägen framåt.

Utveckla psykiatrin

Även inom den psykiatriska vården finns behov av resurser för att ta hand om ett ökat antal patienter. För personalens del behövs satsningar på återhämtning, god arbetsmiljö, teamarbete och fler kollegor.

Mellanvårdsverksamheten, dagvården, brukarstyrda inläggningar och de mobila teamen behöver utvecklas och utökas till fler orter. En jämlik tillgång till vård i hela Skåne är viktigt. Steget mellan slutenvårdens fulla kapacitet och vad som kan erbjudas inom öppenvården är alltför stort.

Med en utbyggd verksamhet på fler orter kan fler människor få hjälp närmare hem och slippa bli inlagda på en slutenvårdsavdelning. Det behöver satsas på kontaktpersoner inom psykiatrin så att alla patienter får stöd i vårdens olika skeenden. Det utgör en del i att stärka samarbetet mellan kommunerna, den öppna psykiatrin och slutenvårdspsykiatrin. Det är avgörande att övergångarna mellan olika vårdformer förbättras. Ingen ska behöva skrivas ut utan att nästa steg är känt.

God vård för beroendesjukdom

Satsningar på LARO-vården och övrig missbruksvård behöver hållas uppe och olika alternativ inom behandlingsmetod och metodik behöver utvecklas. Det är viktigt att regionen för statistik för de som söker vård, både de som ingår i program och de som faller ur, för att ge en verklighetstrogen bild av målgruppens vidd och behov för att kunna styra resurser till verksamheten. Idag är LARO och missbruksvård vårdvalsutsatt och villkoren för ackreditering behöver ses över och kontrollen

av att avtal följs behöver öka. På sikt behöver även denna del av vården ligga inom offentlig regi för att säkerställa goda samarbeten mellan andra vårdinstanser, kommun och socialtjänst för målgruppens bästa. Idag är risken stor att patienter faller mellan stolarna.

Beroendesjukdomar som missbruk, spelberoende och annan samsjuklighet måste uppmärksammas. Vänsterpartiet vill även se ökat samarbete mellan akutsjukvården, beroendecentrum, vårdhem och myndigheter för att minimera risken att personer med missbruksproblematik hamnar mellan stolarna.

Det är väldigt positivt att projektet med Naloxon i sprayform till personer med missbruksproblem fungerat så pass väl. Många har nåtts, liv har kunnat räddas och det är positivt att behandlingsformen övergått till reguljär behandling från 2022. Det är dock viktigt att finansieringen motsvarar kostnaden för utförandet för att metoden ska vara användbar och komma alla med behov till dels.

Vänsterpartiet är positiva till fortsatta satsningar på mottagningar riktade till ungdomar och unga vuxna i behov av missbruksvård. Även detta ska ske i samverkan med kommunerna. Det utgör en viktig insats för att förebygga missbruk och att erbjuda stödet i ett så tidigt skede som möjligt. Mottagningarna bör vara spridda över Skåne för en ökad jämlikhet. Grupper som är extra utsatta för riskbruk och psykisk ohälsa bör prioriteras, så som ungdomar och vuxna med hbtqi+-tillhörighet.

Traumabehandling i Skåne

Många både barn och vuxna som anländer till Sverige bär med sig svåra trauman från krig och tid på flykt och verksamheten för krigsskadade och torterade behöver stärkas. Röda Korsets arbete inom dessa områden utgör en oerhört viktig verksamhet som behöver stöttas och utvecklas. Fler former behöver utvecklas för att möta alla de behov som finns. Vänsterpartiet vill se en satsning på ökad anställning av PTP-psykologer (praktisk tjänstgöring som psykolog). Det är en viktig satsning inför framtiden i ett läge där väntetider för exempelvis behandling och terapi för PTSD (posttraumatiskt stressyndrom) kan vara uppemot ett år långa.

vinstmaximering. Tillgången över regionen behöver vara god och kliniker som stängt behöver öppnas igen.

Tandhälsa

Tandhälsa är en viktig del av folkhälsan och Sverige har en lång historia av brett täckande vård för alla åldrar inom tandhälsan. Dagens tandvårdssystem är uppbyggt vid sidan av sjukvårdssystemet, trots att tänderna onekligen är en del av kroppen. Forskning visar samband mellan tandlossning och bukspottkörtelcancer – en riskfaktor som kan avvärras med förbättrad munhygien. Tandvård bör inte ses som oviktigt för människors hälsotillstånd eller som något separat vid sidan om vården.

I Skåne är Folktandvården ett eget bolag uppdelat i olika vårdval. Det splittrar verksamheten, inte minst när det gäller tandvård för barn och unga. Det är viktigt att Folktandvården, trots sin driftsform, ges goda förutsättningar för att anpassa sin verksamhet efter patienternas behov, inte efter

Regionen som arbetsgivare

Regionen är Skånes största arbetsgivare med drygt 36 000 anställda. Som arbetsgivare bär Region Skåne ansvar för var och en av dem. Personalpolitiken och regionens ansvar som arbetsgivare är avgörande för att lösa utmaningarna i vården framöver.

Den kris som sjukvården varit i under lång tid har i mångt varit en personalkris. Parallellt med den uppskjutna vården har regionen en uppbyggd skuld till de anställda: indragna semestrar, utebliven återhämtning, krisavtal och stor brist på möjligheter att påverka sin egen arbetssituation gör att regionen behöver satsa stort på personalen.

Det är dags att Region Skåne blir ett föredöme som arbetsgivare genom att erbjuda bra grundlöner, god arbetsmiljö, möjligheter till fortbildning och en stabil löneutveckling.

Investera i personalen

Personalpolitiken är en av de största utmaningarna i regionen. Efter år av effektiviseringar, sparbeting och krav på effektiviseringar och därtill en pandemi behövs stora satsningar för personalen hälsa. Upphandlingar har lett till att delar av personalen som arbetar inom regionens ansvarsområden är anställda av andra företag. Dessa verksamheter behöver ta tillbaka personalen i egen regi för att säkerställa goda arbetsvillkor.

Regionen har ett alltför högt uppskruvat arbetstempo inom många verksamhetsområden, inte minst sjukvården. Det har lett till att personal lämnar arbetsplatserna och att det är svårt att rekrytera. Ett exempel syns hos sjuksköterskorna som redan i normalläget kan ligga långt över antalet rekommenderade patienter att ha ansvar för under ett arbetspass. Det är ett gigantiskt resursslöseri när personal som har arbetat under flera år bestämmer sig för att lämna sin tjänst.

Om ett dussintal erfarna sjuksköterskor slutar innebär det en förlust på flera hundra års erfarenhet av att vårda och möta patienter, kunskap som aldrig går att utbilda fram. Den brist på vårdplatser som är tydlig är i många fall en brist på personal – specialutbildad eller inte – som krävs för att upprätthålla den vård som platsen kräver. Personalskulden innebär bland annat att utslaget på samtlig sjukvårdspersonal har varje anställd en halv veckas semester som de inte kunnat ta ut över sommaren. Övertidstimmarna har också ökat. Utan en förbättrad personalpolitik

kommer regionen inte kunna nå målen inom kompetensförsörjning, ökad tillgänglighet för patienter och jämlik vård efter behov.

Skåne sticker ut som en av de sämsta regionerna för både patienter och personal. Idag har vår region de längsta väntetiderna till specialiserad vård i Sverige och är en av regionerna med minst antal sjuksköterskor per invånare. Underbemanning, överbeläggning och flertalet arbetsmiljöproblem gör att Skåne leder även med rekordmånga arbetsmiljöanmälningar. Bara under januari 2022 har skyddsombuden på skånska sjukhus gjort anmälningar till Arbetsmiljöverket nästan varje dag. Många barnmorskor och sjuksköterskor i Skåne säger upp sig i protest mot arbetsförhållandena.

Trots alla anmälningar, uppsägningar och de av regionen antagna åtgärdsplanerna har förhållandena inte blivit bättre. Under 2021 och 2022 ansåg Arbetsmiljöverket att bristerna på ett flertal skånska sjukhus var såpass allvarliga att myndigheten lagt flertal förelägganden om vite (höga avgifter att betala för att man inte följer myndighetsbeslut). I en av motiveringarna till besluten (BB i Lund) skriver Arbetsmiljöverket att problemen har funnits och känts till av ledningen sedan länge och att arbetsgivaren vid flera tillfällen har ålagts med att vidta åtgärder, men trots det har de inte genomförts eller varit tillräckliga. Tvärtom - situationen har fram tills idag istället försämrats.

Arbetsmiljöverket påpekar även att anställda på BB upplever att det saknas forum för diskussion om arbetsmiljöproblem, att de inte

känner sig lyssnade på och inte tillfrågas om lösningar på problemen. Enligt skyddsombuden på BB är bristen på personal omfattande och akut.

Akutmottagningen i Lund visar på en liknande situation: Även här påpekar anställda att trots beslutade åtgärder som skulle minska problemen har situationen istället blivit sämre. Många av arbetsmiljöanmälningarna från skånska sjukhus handlar om underbemanning och överbelastning. Skyddsombudet från Akutmottagningen i Lund förklarar i sin anmälan hur verkningsslösa åtgärder från ledningens sida skapar permanent underbemanning.

Skyddsombudet beskriver att inte bara personalen utan även patienterna riskerar att fara illa som resultat av situationen. Anställdas beskrivningar visar att problemet i vården länge har gått i en ond spiral: Problemen med arbetsvillkoren och arbetsmiljön gör att många blir sjuka eller väljer att säga upp sig. Samtidigt är det exakt samma problem som gör att färre söker jobb inom vården.

För att lyckas bygga en jämlik sjukvård för framtiden som möter invånarnas behov behöver personalkrisen lösas. Efter två år av pandemi som har utgjort en enorm utmaning för personalen är det än viktigare för regionen som arbetsgivare att ta tag i möjligheter till återhämtning, en bra arbetsmiljö och goda villkor för de anställda.

Målet för Region Skåne ska vara att inte nyttja bemanningsföretag. Bemanningsföretagen splittrar arbetsplatsen och gör det svårt för de

anställda att känna sammanhållning. Inhyrd personal är dyrare än fast anställd personal vilket gör det svårt att planera verksamheten ekonomiskt. Det är angeläget att söka mer hållbara lösningar på bemanningsproblemen.

Region Skåne behöver bygga upp personalpooler inom verksamheterna och skapa flexibilitet genom att bemanna upp med personal för att klara av tillfälliga öknings i arbetsbelastning utan att stressen blir alltför stor. Regionen behöver också höja grundbemanningen så att tillfälliga luckor till följd av utbildningar, korttidssjukskrivning, kortare föräldraledigheter osv. går att lösa internt. Detta har visat sig vara en kvalitetshöjande och kostnadseffektiv åtgärd i längden.

Region Skåne ska vara en attraktiv arbetsgivare för både den som är nyutbildad och den som har arbetat många år i sitt yrke.

Alla personalgruppers möjlighet till kompetensutveckling behöver säkras genom vidareutbildning. En del utbildningsanställningar finns idag på plats, bl.a. har ett kollektivavtal tecknats kring AST-utbildningar för Vårdförbundets medlemmar. Det syns också hur undersköterskornas roll förändras och utvecklas och föreslår att medel öronmärks för att stärka den kompetensutveckling som pågår. Det är viktigt att det även ställs krav på privata utförare att utbilda ny personal för att inte ytterligare förstärka kompetensbristen inom vissa yrken.

Resurser för förbättrad arbetsmiljö

Under många år har sjukskrivningar för

anställda inom Region Skåne ökat, januari-september 2022 låg den på 6,3 % av ordinarie arbetstid, jämfört med 5,4 procent helåret 2019. Det gäller nu för regionen att skapa en hållbar arbetsmiljö. Ytterligare åtstramningar i verksamheten kommer att drabba personalen och riskerar att öka på sjukskrivningarna.

Att de nedskärningar som gjorts under de senaste mandatperioderna lett till en drastisk ökning av sjukskrivningar är inte överraskande: det är belagt att nedskärningar ger ökade sjukskrivningar i offentlig sektor. Idag sjukskrivs allt yngre personer, det tar längre tid för dem att återgå i arbete och det är hög risk för återfall in i exempelvis utmattningsdepression. Regionen har ansvar för arbetsmiljön för sina anställda.

Det är dags att korta arbetstiden för ökad återhämtning och se till att varje arbetsplats har tillräckligt med kollegor så att arbetstempot blir långsiktigt hållbart. Dålig arbetsmiljö riskerar att innebära onödiga sjukskrivningar och utbränd personal vilket utöver personligt lidande för den drabbade dessutom kostar stora summor både i rehabilitering och eventuell nyrekrytering.

Region Skåne har som mål att vara den bästa arbetsgivaren i Skåne. Vägen dit är lång. Hög arbetsbelastning med stress, tunga lyft och systematisk övertid förstör arbetsmiljön. Samtliga medarbetarundersökningar sedan 2006 har visat att personalen upplever arbetstakten som för hög. Regionen som arbetsgivare har förbisett flera riskbedömningar från fackens skyddsombud där de signalerat att den hårda

arbetsbelastningen tär på de anställda och krävt åtgärder. Efter år av larm drabbades hela samhället av Covidpandemin. Under våren har vårdpersonalen kallats hjältar, fått applåder och hyllats. Detta med all rätt, men det som behövs i det långa loppet är en god arbetsmiljö, bra löner och en utvecklande arbetssituation. Detta är den främsta åtgärden för att lösa sjukvårdens utmaningar.

En viktig del av en god arbetsmiljö är möjligheten att kunna stanna hemma vid sjukdom. Det tillfälliga borttagandet av karensdagen under pandemin var en åtgärd som borde ha permanentats på regeringsnivå, men det är också något som regionen som arbetsgivare kan införa för sina anställda. Det ska inte behöva kosta pengar för den enskilde att vara sjuk – idag gör karensavdraget att det genast syns i lönekuvertet vid sjukskrivning. Det drabbar de som tjänar minst hårdast och ger en ojämlika förutsättningar till vila.

Möjligheten att faktiskt stanna hemma förbättrar inte bara den anställdas hälsa och ger chans till vila och återhämtning, det kan ge snabbare återgång till arbete och skyddar arbetskamrater och andra som möts på arbetsplatsen från att bli smittade. En arbetsplats där de som jobbar är säkra på att inte själv behöva arbeta trots sjukdom, att inte vara stressade över inkomstbortfall eller riskeras smittas av kollegor som upplever detsamma ger en säker miljö där alla ges möjlighet att göra ett gott jobb.

Facklig samverkan ska vara en självklar del av allt utvecklingsarbete. Personalen ska ha möjlighet att påverka förändringar på arbetsplatsen. Det kommer fortfarande

oroande signaler om en kvarlevande tystnadskultur och bristande tillit mellan personal och chefer. Det är viktigt att alla anställda är informerade om och kan använda sig av sin lagstadgade meddelarfrihet om man upplever att saker inte fungerar i verksamheten.

För att vända trenden med hög personalomsättning måste risk- och konsekvensanalyser tas på stort allvar i hela organisationen.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en nyckelfaktor för att skapa en arbetsmiljö som fungerar i hela Skåne. Fokus i det fortsatta arbetet bör inriktas på det förebyggande systematiska arbetsmiljöarbetet, återhämtning efter pandemin, att kartlägga risker och vidta åtgärder innan sjukdom eller ohälsa uppstår, både för personal och patienter, resenärer, brukare och invånare. Arbetskulturen i Region Skåne ska garantera trygghet i att tala om de brister som finns, för patientsäkerhetens och för personalens arbetsmiljös skull.

Trettio timmars arbetsvecka med bibehållen lön

Vänsterpartiet vill att Region Skåne lär av de framgångsrika exempel som gjorts med arbetstidsförkortning inom sjukvård och omvårdnad.

På operationsavdelningen i Mölndal lade man in två sextimmarsspass per dag för operation istället för ett åttatimmars. Det gav fler tillgängliga operationstider, fler utförda operationer och kortade patientköerna.

Personalen blev mer utvilad och orkade mer och de fick fler kollegor när tidigare problem med att fylla vakanser var som bortblåsta trots fler tjänster. På Svartedalens äldreboende i Göteborg gavs mer tid till de boende med sextimmarsdagar, aktiviteterna blev fler och de anställda trivdes bättre. Sex timmars arbetsdag fungerar med andra ord som ett verktyg för att korta köer och förbättra kvalitet och kontinuitet inom vården, förutom att det ger mer fritid och tid för återhämtning för personalen. Detta är ett sätt att ta sig an den stora mängd uppskjuten vård som är en direkt konsekvens av pandemin.

Det är dags att Region Skåne inleder resan mot 30 timmars arbetsvecka. Det bör påbörjas på de arbetsplatser som är hårdast drabbade av sjukskrivningar och hög personalomsättning och inom operationsverksamheten i regionen. Arbetstidsförkortning är en långsiktig lösning som är bra både för personalen och för patienterna.

Runt om i de svenska landstingen ser vi hur försök med arbetstidsförkortning leder till strålande resultat: lägre sjukskrivningstal, högre kapacitet på operationsavdelningar och en högre trivsel bland personalen. Som ett första steg kommer arbetet inledas med att förkorta arbetstiden till 30 timmars arbetsvecka med bibehållen lön inom operationsverksamheterna i Region Skåne under 2023.

Rätt till heltid, möjlighet till deltid

Alla anställda ska ha rätt till arbete på heltid eller till önskad tjänstgöringsgrad,

vilket ska framgå redan i utannonseringen av lediga tjänster. Region Skåne ska aldrig utlysa deltidstjänster.

Att inte ha inflytande över sin arbetstid är en starkt bidragande faktor till ohälsa. Korttidsvikariat och timanställningar ska minimeras. Brutna scheman ska inte förekomma och helgtjänstgöring i ett rullande schema ska ske högst var tredje helg.

Nattpersonalens arbetsmiljö ska förbättras och göras mer attraktiv. Idag arbetar många av sjukvårdens medarbetare frivillig deltid. Dessa personer betalar idag sin egen arbetstidsförkortning för att regionen inte kan tillhandahålla en arbetsmiljö som gör att de orkar arbeta heltid. Detta är en fråga som intimt hänger ihop med arbetet för att agera och vara en jämställd arbetsgivare.

Jämställda löner – en fråga om ekonomisk självständighet

Under 2023 ska en lönekartläggning göras som ett första steg för att nå målet om att höja lägstalönerna i regionen till 28 000 kronor i månaden. Den lön regionen erbjuder ska gå att leva ett ekonomiskt självständigt liv på och satsningen syftar på sikt till att uppvärdera de kvinnodominerade yrkesgrupperna. Det ska inte vara ett måste att ha en partner med inkomst för att kunna få privatekonomin att gå runt.

Det är också viktigt att all personal i regionen har en löneutveckling som är kopplad till kunskap och kompetens och inte till hur många gånger man orkar byta arbetsplats. Idag ser vi en snedvriden situation där personal som har varit

trogen sin arbetsplats länge kan ha löner som ligger betydligt lägre än nyrekryterad personal som har bytt arbetsplats upprepade gånger.

Mångfaldskompetens, språkkunnighet och rekrytering

Vi lever i ett samhälle som präglas av rasism. Människor blir bortsorterade i rekryteringsprocesser utifrån utlandsklingande efternamn. En rapport visade att byte av efternamn till något som uppfattades som mer "svenskt" kunde kopplas direkt till höjd inkomst.

Det är ett viktigt mål för Region Skåne att medarbetarna avspeglar befolkningen. Andelen personal med annan bakgrund än svensk bör inom Region Skånes verksamheter som minst motsvara representationen hos regionens befolkning. Region Skånes rekryteringsprocesser ska bidra till en ökad mångfald bland våra anställda. Under året är det viktigt att regionen säkrar följsamhet till antidiskrimineringslagstiftning i all rekrytering.

I Skåne finns en bred språkkompetens hos befolkningen, en kompetens som är högt eftertraktad inom sjukvården. Många borde kunna erbjudas att bli den nya personal regionen så väl behöver. Många av de som idag kommer till Sverige har redan en vårdutbildning men saknar kunskaper i svenska.

Arbetet med att påskynda validering för nyanlända är viktigt. Exempel på framgångsrika åtgärder kan ges i särskilda praktikplatser, introduktionsprogram, fadderskap, språkundervisning och folkhögskolornas förberedande yrkesutbildningar.

Anställning utan diskriminering

I Region Skåne ska alla, oavsett funktionsförmåga, ha möjlighet att få och behålla en anställning. Detta gäller både människor som har fått en arbetsskada eller förslitning under sin tid som anställd i regionen och människor som söker sig till regionen med nedsatt funktionsförmåga. Alla ska ha samma möjlighet att ta del av information om lediga tjänster, ansöka och få dem. Regionen ska som arbetsgivare vara ett föredöme i att anställa medarbetare med funktionsnedsättning - med rätt förutsättningar kan alla bidra med sin arbetsinsats på regionens arbetsplatser. Målsättningen ska under de kommande åren vara fördubbla antalet anställda med olika typer av lönebidrag.

Upphandlingar som garanterar god kvalitet och goda villkor

Region Skåne upphandlar väldigt mycket verksamhet och produkter. Sättet man upphandlar på behöver därför vara väl utformat och vara påverkansbart för demokratisk styrning. Innehåll och tillämpning av avtalen behöver vara förankrade och ställa krav på utföraren och priser behöver differentieras beroende på uppdragens längd.

Avrop under avtal om vårdpersonal ska bara göras om det inte går att anställa ny, fast personal. Förlängning av hyrpersonalsavtal ska inte vara möjlig. Vårdföretag ska inte ha rätt att kontakta vården när de har tillgänglig kompetens – vårdavdelningarna är inte en marknad att göra reklam på. Avropen ska ske samordnat och efter intern prövning där nyanställning alltid går före. Underleverantörer

ska helst förbjudas på grund av svårigheter att ställa avtalsmässiga krav på dessa från regionens sida.

Kostnadskalkyler för nya upphandlingar behöver också inkludera regionens administrativa kostnader som medföljer för att handlägga och följa upp att avtalen följs. När regionen upphandlar vårdpersonal är det viktigt att titta på risk- och konsekvensanalyser – i slutändan "tävlar" man om samma kompetenser med vårdbolagen. De merkostnader som uppstår hade kunnat läggas på bättre arbetsmiljö för de som arbetar inom offentlig vård.

Kravställning och uppföljning av villkor med fokus på sociala hänsyn

Region Skånes upphandlingar behöver också koppla sociala krav till upphandlingarna för att garantera goda arbetsvillkor för personalen i alla delar av regionens verksamhet. Det som påverkar de arbetsrättsliga villkoren för de som utför arbete för regionens räkning är att regionen ställer arbetsrättsliga krav i upphandlingar och aktivt arbetar för att följa upp att de uppfylls.

Det är viktigt att regionen ställer krav i avtal som står i nivå med kollektivavtalsvillkor (SOU 2014:51) och att regionen vid kravställning tar hänsyn till eventuella risker för varje avtalsområde som upphandlas. Villkoren ska tas fram i samråd med arbetsmarknadens parter. Om villkoren enligt kollektivavtal inte ställs som krav i upphandlingar kan det leda till sämre anställningsvillkor för arbetstagare och att upphandlingen inte är förenlig med

iakttagande av de sociala villkoren.

Det är även viktigt att regionen minimerar risken för oskäligen villkor och brott mot kontraktsvillkor genom att sätta en gräns på maximum två led i entreprenörskedjan och kräva regionens godkännande vid anlitande av underentreprenörer.

Avtalsuppföljningen är central för regionen.

Det är viktigt att man arbetar aktivt med uppföljning av de ställda arbetsrättsliga kontraktsvillkoren. Brist på effektiv uppföljning riskerar att gynna oseriösa leverantörer, öka risk för förekomst av arbetsmarknadskriminalitet och i praktiken göra de arbetsrättsliga kraven som ställs på leverantörer verkningslösa. Regionen ska därför se att utveckla personalens kompetens och se till det finns struktur och arbetssätt på plats för att kunna genomföra effektiva uppföljningar.

Vid uppföljning av de ställda arbetsrättsliga villkoren ska regionen söka stöd i form av samarbete med fackföreningar som kan bistå med rätt kompetens. Inspiration kan hämtas från den så kallade vita jobb-modellen där kommuner anlitat fackliga ombud som stöd i kravställning vid upphandlingar och uppföljning av kontraktsvillkor.

Konkurrensverket har konstaterat att det inte finns några hinder mot att en offentlig myndighet tar hjälp av en extern part eller ombud och understryker vikten av att offentliga aktörer verkligen har möjlighet att genomföra kontroller av de krav och villkor som ingår i upphandlingskontraktet.

Upphandlingarna bör även genomföras på ett sätt som inte gynnar arbetslivs- och ekonomisk brottslighet och gynnar osund konkurrens.

Detta kan åstadkommas genom systematiska revisioner, uppföljningar av leverantörer samt krav på land-till-landrapportering för att upptäcka och undvika skatteflykt, avancerad skatteplanering och skattefusk.

Det ska inte heller vara möjligt att upprepade gånger bryta mot upphandlingsavtal utan vitesföreläggande. Vitesklausuler ska följas redan i början av ingångna avtal och fakturagranskning ska alltid vara möjlig. Detta inkluderar även miljömål, vilka bör vara tydligt formulerade i avtalen och även inkludera underleverantörer.

Att undvika risker genom att bedriva verksamhet i offentlig regi

Det är viktigt att vara medveten om alla de problem som finns med upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). LOU medför avgörande hinder för insyn, transparens och demokratiskt beslutsfattande. Dessa grundläggande medföljande svårigheter gör att så lite verksamhet som möjligt ska upphandlas. Regionen bör se över vilka verksamheter som ska återtas till offentlig regi när upphandlingarna löper ut.

En sammanhållen verksamhet är ofta effektiv. Trenden under de senaste åren har dock varit att stycka upp regionens verksamheter genom upphandling eller organisationsförändring vilket medfört många problem. Varken upphandlingar av strategisk verksamhet eller interna köp- och säljsystem bör behållas i

framtiden.

Organisationen har genom sådana system blivit svårgripbar och upphandlingar till lägsta pris har tummat på kvalitet i tjänsten, i arbetsmiljön och på de fackliga rättigheterna för personalen.

Region Skåne har t.ex. historiskt drabbats av flertalet incidenter till följd av bristfällig städning i sjukhuslokaler vilket drabbat enskilda patienter hårt. Vänsterpartiet vill att den städning som fortsatt finns i upphandlad form ska tas tillbaka till egen regi för att kunna garantera kvalitet i arbetet, ge rimliga arbetsvillkor och en god arbetsmiljö för lokalvårdarna.

I regionen har ett arbete pågått med att nyanställa yrkesgrupper som under årens lopp har försvunnit eller utsatts för privatiseringar, så som de servicemedarbetare och lokalvårdare som finns runt om på de skånska sjukhusen. Nyanställningarna är del av en god utveckling. Det är däremot ett problem att dessa grupper anställs i en egen förvaltning och att regionen "leker affär" med sig själv. Sjukvården ska inte vara en marknad där man köper och säljer av sig själv.

Servicemedarbetare på sjukhusen är viktiga delar av den organisation som krävs för att sjukvården ska fungera. Utan städning ökar vårdrelaterade infektioner, utan kvalitetsmässig servering av mat minskar patienternas aptit och utan fastighetsskötare fungerar lokalerna inte som de ska.

Detta är delar av vården - inte tjänster som tillförs extra. Därför ska det göras en utredning över hur servicemedarbetare och

lokalvårdare kan föras över till sjukvårdens egna förvaltningar istället för att som nu höra till en egen förvaltning. Det är också viktigt att den mat som regionen upphandlar ska vara fri från antibiotika och upphandlas med hårda krav på så låg klimatpåverkan som möjligt.

Region Skåne som aktiv aktör i arbetet mot arbetsmarknadskriminaliteten

Fusk, regelöverträdelser och kriminalitet på arbetsmarknaden påverkar hela samhället. Det gemensamma påverkas inte bara när enskilda arbetstagare utsätts för undermåliga arbetsvillkor utan också genom minskade skatteintäkter. Genom lönedumpning, arbetsrätt- och arbetsmiljömässiga regelöverträdelser kan oseriösa leverantörer minska sina kostnader för att uppnå konkurrensfördelar.

Senaste årens undersökningar utförda av Polismyndigheten visar att det är allt mer vanligt att företagen används som verktyg för brott. Det kan handla om penningtvätt, bedrägeri, exploatering och människohandel.

Eftersom den här typen av brottslighet är beroende av den legala sfären, alltså kunder såsom andra företag och även de offentliga beställarna av tjänster, har även Region Skåne, med sin köpkraft, ett stort ansvar.

2018 uppskattade Konkurrensverket värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna motsvarar 18,3 % av hela Sveriges BNP.

Pengarna från offentliga inköp som går till oseriösa eller kriminella företag gynnar osund konkurrens och spridning av dåliga

arbetsrättsliga villkor. Regionen har goda förutsättningar för kontroll och uteslutning av oseriösa aktörer och därmed praktisk möjlighet att motverka kriminaliteten på arbetsmarknaden och gynna schyssta villkor och sund konkurrens.

Regional utveckling

Det regionala utvecklingsuppdraget är ett brett uppdrag som innefattar bland annat klimatsmart utveckling i regionen, arbetsmarknadsutveckling och hållbar infrastruktur för framtiden. Regionens ansvar för klimatfrågan kan inte förbises i de vägval man står framför inom transportutveckling, energiförsörjning, skyddande av miljöer, katastrofberedskap och företagsstöd. En hållbar omställning och aktivt bekämpande av miljöförstörande utsläpp behöver vara vägledande för alla beslut som fattas i regionen.

Skåne är en av de regioner i Sverige som har lägst sysselsättningsgrad i riket med en arbetslöshet som dessutom förvärrats av det ekonomiska läget. Pandemin har berört människor på många olika sätt och regionen behöver kunna bidra med socialt ansvarstagande för de som lever och verkar i regionen. Samtidigt är det viktigt regionen är en aktiv del och stöttar det omställningsarbete som sker för att bli en klimatsmart och ekologiskt hållbar region.

Varken arbetslöshet eller annan utsatthet slår jämt mot de skånska invånarna. Klasstillhörighet och bostadsort påverkar i hög grad hur exempelvis konjunkturförändringar kan påverka din vardag. I Skåne idag ser vi hur de ekonomiska klyftorna växer. Den pandemi vi levt med de senaste två åren kommer att ha långvariga effekter som slår hårdast mot de mest utsatta. Regionen rör inte själv över alla områden som påverkar jämlikheten i Skåne, men de samarbeten som finns inom exempelvis infrastrukturplanering, planarbete, klimatsamverkan och arbetsmarknadsåtgärder behöver stärkas utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Det är viktigt att analysera åtgärder och utvecklingsområden efter vilka effekter de har på olika grupper och arbeta brett men fokuserat mot en långsiktigt mer jämställd region.

Att arbeta för mindre belastning på klimatet
 I februari 2022 släppte FN:s klimatpanel IPCC en ny rapport om nuläget för klimatkrisen. Den konstaterade bland annat att 1,5-gradersmålet riskeras att passeras redan inom detta årtionde och att klimatförändringarna måste behandlas som ett direkt hot mot livet på jorden. Rapportens resultat är entydiga: det finns varken tid eller utrymme att vänta, enorma utsläppsminskningar krävs och vi måste agera nu.

I Region Skåne sätts ofta utsläppssänkande åtgärder politiskt som motpol till exempelvis näringslivets intressen. Det ses som ett hot mot regional utveckling att förändra tillväxtmål och att vara stöttande till de regionala företagen ses som likställt med att inte ”ge vika” för miljöskyddande begränsningar på deras verksamhet. Det är ett synsätt som behöver förändras i grunden. Klimatfrågan övergriper alla andra frågor och behöver påverka hur regionen utformar alla sina verksamheter. Det är avgörande för framtiden. De kostnader som samhällsomställningen kommer föra med sig är minimala i jämförelse med vad stegrande klimatförändringars effekter kommer att kosta samhället.

Den regionala utvecklingen består av en stor samhällsomställning. I den omställningen är näringslivet och företagen extremt viktiga. Den gröna omställningen gör vi tillsammans, för att det är ett måste, och för att vi har ett långsiktigt gemensamt mål om att minska klimatkrisens verkningar lokalt och globalt. Kortsiktiga finansiella mål om tillväxt innan vi påbörjar samhällsomställningen är inte

aktuella. Tillväxten behöver ske genom omställning, inte genom förnekelse av allvaret i klimatfrågan eller förhoppningar om tekniska lösningar som ännu inte är uppfunna eller redo att användas i stor skala. Här har regionen en viktig roll att spela som samarbetspartner för näringslivet och genom att låta sin egen verksamhet vara förebild för klimatomställning. Regionen behöver också stärka sin roll som samverkanspart inom andra samverkansformer, t.ex. Klimatsamverkan Skåne. Man behöver återuppta stöttningen till de skånska kommunerna som samordnare och stöd i kommunala miljöprojekt. Miljömålen behöver vara tydliga, ambitiösa, tillräckliga och de behöver uppnås.

Energi – förnybar, lokal och ansvarsfull

Regionen har ett stort ansvar för samhällsomställningen, men hela samhället behöver snabba på utbyggnaden av förnybar energi. De planer som finns på utbyggd kärnkraft behöver ändras till ytterligare stöd till lokalproducerad, förnybar och fossilfri energi och arbetet med energieffektivisering behöver intensifieras och byggas ut.

Regionen kan här även agera utbildningsstöd i metoder och arbetssätt för att ställa om till klimatsmart verksamhet för långsiktig hållbarhet inom näringslivet. Effektkommissionen som Region Skåne leder bör till exempel i högre grad jobba med energieffektivisering än den gör i dag. I dagsläget ser vi t.ex. en allvarlig elbrist, men också att satsningarna på förnybart går allt för långsamt generellt. Klimatsamverkan Skåne (KsS) är nu för tiden helt osynliga i det regionala

arbetet med klimatomställningen. Därför måste KsS verksamhet prioriteras högre och utökas till flera områden enligt de mål som Skånes klimat- och energistrategi innehåller för minskning av växthusgaser fram till år 2030.

Vänsterpartiet vill se en trovärdig och långsiktig avveckling av fossila bränslen genom satsningar på klimatneutrala verksamheter och överflyttning av transporter till spårbunden trafik. Klimatsmart byggande, energieffektiva plushus och solceller på regionens byggnader är åtgärder där regionen kan bidra till långsiktig hållbarhet och resursanvändning.

Det behövs satsningar på förnyelsebara drivmedel, inom biogas finns det exempelvis stor utvecklingspotential för både produktion och användning. De laddningsstationer som finns runt om i Skåne täcker idag inte behovet. I synnerhet i glesbygden, där avstånden är större, behöver laddningsstationer och gas- och biogasanläggningar utvecklas. Ett helt fossilfritt Skåne behöver täcka mer än bara tätbebyggda områden.

Koldioxidbudget

Under 2020 lämnade Vänsterpartiet in ett förslag på att införa en regional koldioxidbudget. Den syftade till att ta kraftfulla politiska beslut för att vända den negativa klimatudvecklingen och nå målen från Parisavtalet. I budgeten bryts Parisavtalets mål till regional nivå och fokus sätts på att få ner koldioxidutsläppen.

En regional koldioxidbudget berör inte enbart regionens egna verksamheter, utan innefattar

all verksamhet som sker inom Region Skånes geografiska område.

Politisk styrning är ett av de viktigaste verktygen för att uppnå förändringar i form av minskande utsläpp. Den utsläppsminskning från stora svenska företag på 5 % som vi såg under 2019 kan till stor del kopplas till politiskt styrda höjda priser på utsläppsrätter. Blir det dyrt med utsläpp från fossila bränslen minskar de, för 2019 i en takt som gjorde att klimatmålen kunde uppnås. För Skånes del skulle en koldioxidbudget peka ut hur snabba minskningar hela Skåne behöver göra från dagsläget, och på vilka områden, för att nå Parisavtalets gränsvärden.

Att arbeta efter en koldioxidbudget ger ett stöd i samarbete med kommunerna, men också med andra aktörer. Det finns idag inget verktyg som fungerar på det sättet inom Region Skånes miljöpolicy. Vänsterpartiet vill fortsatt se ett framtagande av en egen koldioxidbudget för Skåne för att på ett strukturerat och samlat vis arbeta effektivt mot koldioxidutsläppen.

Breda satsningar för fler jobb

Skåne har under många år haft många invånare som saknar sysselsättning och skillnaderna mellan olika delar av regionen är stora. I Coronapandemin har detta förvärrats. Hösten 2022 har Malmö och Perstorp regionens högsta arbetslöshetssiffror. Långa perioder av arbetslöshet riskerar att påverka hälsan hos den enskilde, samtidigt som det påverkar privatekonomi, pension och regionens samlade intäkter. På senare år har skattekraften i regionen som helhet ökat, men ökningen är

inte jämnt fördelad över Skåne. För att fler ska kunna arbeta behövs fler arbetstillfällen både inom offentlig och privat sektor.

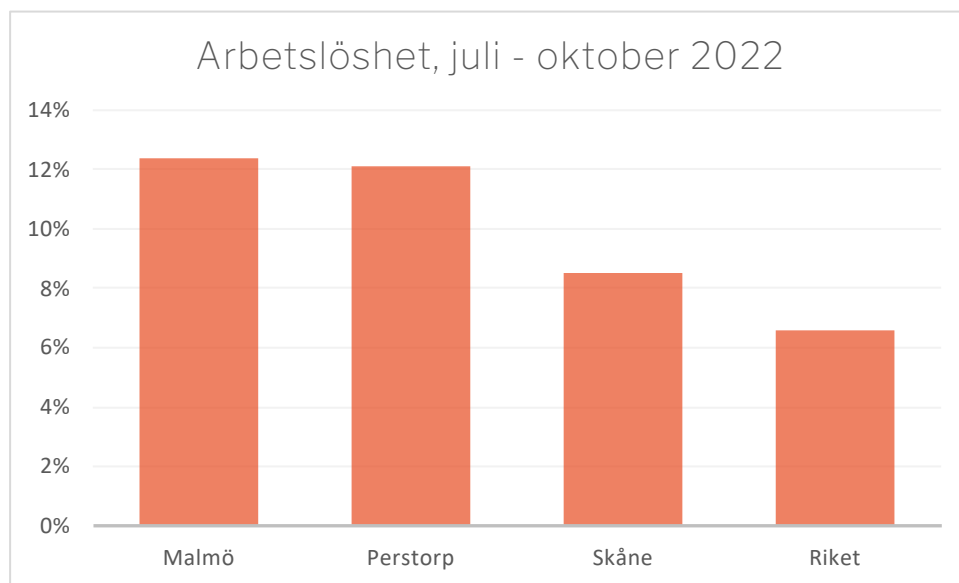
De insatser och stöd som regionen har ansvarat för har inte räckt till, varken för att behålla sysselsättningsgraden eller skapa tillräckligt med nya jobb.

Den uppförsbacke som samhället nu har framför kräver samordning mellan många samhällsinstanser, inte minst alla nivåer

av utbildning och kompetensutveckling.

Senare års entreprenörsoptimism inom medelstilldelning behöver breddas till fler sorters verksamheter och ett bredare spektrum av arbetstillfällen behöver värdesättas för att sysselsätta fler än de mest högutbildade.

Trygga anställningsformer är ett måste för ett Skåne som vill stötta en stabil och långsiktig hållbar arbetsmarknad. Sociala krav på lägst tillåtna lönenivåer och balans mellan vinstuttag

Relativ arbetslöshet, tredje kvartalet 2022. Källa: Arbetsmarknadsläget i Sveriges län. Kvartal 3 2022. Arbetsförmedlingen.

och personalminskningar behöver övervägas i samband med medelstilldelning och krisstöd från regionen.

Den paus som tagits i omorganisationen av Arbetsförmedlingen har inte pausat de problem som nedstängda kontor medförde 2019. Det är fortsatt viktigt att följa de efterverkningar som uppstår i förändringen och att regionen kan utgöra stöd för många av de

människor som drabbas. Den verksamhet inom rehabilitering och anpassade arbetsplatser som tidigare sköttes av Arbetsförmedlingen behöver fortfarande finnas till för de som nyttjar den. Det ökade intresse som syns för arbete inom välfärden behöver tillvaratas när fler unga söker sig till omvårdnad, ett område där vi kommer att behöva en bred och skicklig kompetens i framtiden.

De, som idag är anställda i privata företag eller offentlig verksamhet, som måste frigöra sig från fossilberoendet ska inte drabbas av arbetslöshet. Deras yrkeskompetens är viktig i den gröna omställningen.

Men för att kunna hantera de nya gröna jobben behövs massiva satsningar på omställningsstöd, kompetensutveckling och utbildning i vad hållbar samhällsutveckling innebär. Arbetsförmedlingen, facken och arbetsgivarna samt utbildningsanordnare måste därför snarast påbörja kartläggningen av kompetensbehov och utbildningen av medarbetare som ska sköta framtidens gröna jobb.

Region Skåne ska initiera ytterligare satsningar tillsammans med relevanta myndigheter, företag, fackliga organisationer, folkbildning och utbildningsinstitutioner för att ta gemensamt ansvar för jobbskapande insatser. Kraftsamling för fler i arbete bör vara av långsiktig karaktär och mer omfattande och målinriktad än de satsningar vi har sett under senare år. Det handlar om långsiktiga satsningar i Skåne och ett accelererat arbete inom öresundsintegrationen. Nya samarbeten över sundet behöver också etableras där befolkningen står i fokus i frågor som rör gränshinder och pendling snarare än, som idag, varumärkesetablering.

Efter pandemin finns det ett ökat intresse för hållbar grön turism i Skåne. Det är positivt och bör stöttas av satsningar på naturnära sommarjobb för unga när populära naturresmål blir alltmer besökta: skötsel av naturreservat, upprustning av vandringsleder och bekämpning av invasiva främmande arter.

Skåneleden har många populära sträckningar där vandrings- och cykelleder lockar besökare, och det arbete som sker kring ledens utveckling är bra och bör fortsätta. Här finns också möjligheter till fler naturvårdar som arbetar med underhåll för ett hållbart nyttjande av den skånska naturen.

Samhällsbyggande folkbildning

En levande demokrati förutsätter ett samhällsklimat som tillåter debatt och dialog och institutioner och folkrörelser där människor kan bilda och utbilda sig tillsammans. Sverige har över tid haft en stark folkbildningstradition där folkhögskolor och studieförbund har grundläggande och självklara funktioner. Studieförbunden och folkhögskolorna fyller viktiga funktioner i att bilda, utbilda och ge möjlighet till utövande inom kultur. Kurser, utbildningar och studiecirklar har utbildande, fortbildande och sysselsättande egenskaper inom oräkneliga kulturyttringar. De utgör mötesplatser och plattformar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte för alla åldrar, bakgrunder och på väldigt många platser. Kulturlivet i sig är en viktig del av regional utveckling.

Folkbildningens kulturella infrastruktur är väl etablerad och inarbetad i alla delar av Skåne. Det finns aktiva studieförbund i så gott som varje liten ort vilket behöver synliggöras och tas tillvara på. Det regionala stödet är centralt för att upprätthålla goda möjligheter för folk att kunna gå utbildningar, studiecirklar, utveckla sina intressen och interagera på ett brett samhälleligt plan.

De senaste åren har ersättningarna för folkhögskolorna i Skåne minskat. Den stegvisa höjning som utlovats behöver gå fortare. Taket för den samlade ersättningen behöver också höjas så att folkhögskolorna kan fortsätta sitt viktiga arbete. Det är av stor vikt för regionens kompetenshöjning- och försörjning.

Folkhögskolorna har långvariga erfarenheter och goda kunskaper kring utbildningsinsatser för människor som idag står utan arbete. Den vuxenpedagogiska verksamheten som folkhögskolorna driver har t.ex. visat sig vara en bra väg in i samhället för människor som nyligen flyttat till Sverige. De grundutbildningar inom olika yrkeskategorier som kan samordnas med språkstudier och diplomeringskurser är beprövade och effektiva sätt att tillvarata människors kompetens och ge snabba vägar in i arbetslivet.

Under pandemin har framgångsrika samarbeten lett till nya yrkeskurser inom bristyrken kunnat starta upp. I den förändring som Arbetsförmedlingen står inför är det viktigt att skånska folkhögskolor fortsatt har möjlighet att utbilda människor med olika tidigare utbildningserfarenheter och leda väg in till sysselsättning.

Bygg en hållbar infrastruktur i hela Skåne

Skåne utgör en port till Sverige där den största delen av all gods- och persontransport från Europa passerar. Det järnvägsnät som finns idag är tungt trafikerat och behöver byggas ut för att kunna möta befintligt höga och ständigt ökande behov. I enlighet med målen om ett fossilfritt Skåne 2020 behöver både gods-

och persontransport överföras från vägar till räls och till viss del även sjöfart. Både Agenda 2030, FN:s klimatpanel (IPCC) samt det Klimatpolitiska rådet i Sverige kräver drastiska omläggningar av alla sektorer för att vi ska kunna uppfylla klimatmålen.

Region Skåne med sina många medarbetare och omfattande väg- och järnvägsnät har stor förbättringspotential och ett stort ansvar att se till att målen uppnås. Det är därför viktigt att sätta politiskt fokus på utbyggnaden av järnvägen och slopa större utbyggnationer av motorvägar i Skåne, t.ex. E6:an och E22:an.

För att kunna bygga ut järnvägen i den hastighet som krävs förutsätts att även staten höjer sina ambitioner. Ett välfungerande järnvägsnät genom Skåne är en angelägenhet som berör hela Sverige.

Förbindelser över Öresund behöver byggas ut, och det är viktigt att de alternativ som väljs inkluderar lösningar för godstransport och långdistanståg likväl som för kortare persontransporter. De rälsförbindelser som går till de skånska hamnarna behöver också underhållas och byggas ut för att möjliggöra en ökning av förflyttat båtgodis från väg till räls.

De regionala flygplatserna som länge sponsrats av både region och kommuner behöver läggas ner. Att gå in med skattepengar och stötta mindre flygplatser är vaken miljömässigt eller ekonomiskt försvarbart. Mindre flyg som det rör sig om trafikerar främst kortare rutter där tåg bör vara ett bättre alternativ. För längre resor finns Kastrup Airport med anslutande trafik från Skåne.

Regionen behöver satsa på hållbara alternativ och lägga investeringar i upprätthållen kollektivtrafik istället för att rikta bidrag till verksamheter som direkt skadar både miljö och klimat.

En viktig del av Skånes infrastruktur rör bredbandsutbyggnad. Idag har inte hela Skåne tillräcklig bredbandsuppkoppling för att arbeta, studera eller ha tillräckligt god internetanslutning för att få full samhällsservice. I takt med att digitaliseringen av välfärdstjänster går framåt blir detta av allt större vikt. Regionen har inget officiellt ansvar för bredbandsutbyggnad, men som del av regional utveckling är en hög täckningsgrad en grundförutsättning för att hela Skåne ska kunna leva. Det behövs satsningar i närtid på detta område för att ge möjlighet till en jämlik samhällsutveckling.

I många av Region Skånes styrdokument betonas större städer som tillväxtmotorer för Skåne. Det synsättet är en återvändsgränd som förstärker ojämlikhet mellan stad och land. Många av regionens invånare bor utanför tätorterna och bidrar med stora tillgångar till en levande region. En stark offentlig infrastruktur för hela Skåne gör det möjligt att bo och arbeta över hela regionen. Man har rätt till god samhällsservice även utanför storstadsområdena.

I de satsningar på byggnationer som sker i regionen är det viktigt att natur- och kulturvärden inventeras och skyddas. Närmiljön påverkas vid större projekt och det är viktigt att ta så stor hänsyn som möjligt till de områden där byggnationen sker. De

miljö- och konsekvensbeskrivningar som görs vid alla större utbyggnationer bör vara vägledande i ett tidigt skede och åkermark bör skyddas i hög utsträckning. Förtätning av redan existerande bebyggelse är att föredra framför större expanderande områden på högkvalitativ jordbruksmark. Regionen behöver också verka för ett hållbarare skogsbruk med större biologisk mångfald och utan kalhyggen. Det binder mer koldioxid, stärker naturens motståndskraft mot bränder och stormar och stödjer trenden mot hållbar naturturism. Ett gott samarbete med bl.a. Länsstyrelsen i planprocesserna är av stor vikt i dessa sammanhang.

Satsa på det förnybara – för forskning, omställning och jobb

En stor del av Skånes delmål mot att bli en fossilfri region kräver innovativa lösningar. Regionen behöver stimulera jobbsatsningar med långsiktiga klimatsatsningar via forskningsprojekt. Arbetsmarknaden inom teknik och kunskapsutveckling har potential och det finns utrymme för att skapa nya arbeten inom energisektorn. Ett sätt är att skapa lokala yrkesutbildningar inom området och i regionens regi utveckla arbetet med hur fler aktörer i Skåne kan nå miljömålen. Utöver att bidra till att uppfylla klimatmålen skulle en sådan satsning skapa arbetstillfällen både genom direkta produktionsbehov och inom utbildningssystemet.

Samverkan med idéburen sektor

Region Skånes idéburna sektor är stor, vital och mångfacetterad. Genom att ta tillvara den innovationsrikedom som finns hos

idéburna organisationer kan man i Skåne delta i en uppsjö av aktiviteter, samarbeten och kreativa processer. Överenskommelsen med den idéburna sektorn är viktig att utveckla, men samtidigt är det viktigt att inte välfärden lämnar över ansvaret till ideella krafter – det är samarbete som behövs, inte att den ideella sektorn övertar uppgifter som ingår i välfärdens offentliga åtagande.

Detta rör inte minst sjukvård, där regionens ansvar är lagstiftat och volontärorganisationer inte kan förväntas ensam bära det sjukvårdsuppdrag som regionen ansvarar för gentemot invånarna. Samtidigt är den lagförändring som träder i kraft i januari 2023 med syfte att förenkla för idéburna organisationer att delta i offentlig upphandling ett positivt steg där regionen kan ta tillvara sektorns kompetens och erfarenhet i förfaranden som annars enbart innefattat vinstdrivna företag.

I samverkan med den idéburna sektorn i dess fulla bredd är det viktigt att tillsammans arbeta för att föreningsliv och aktiviteter är tillgängliga för så många som möjligt och att verksamheterna präglas av jämlikhet och jämställdhet. Även inom detta område är det viktigt att fortsatt behålla bredden och inte beskära medel till att exempelvis främst hamna inom innovativt entreprenörskap. Region Skåne bör dessutom ta initiativ till åtgärder för att tillsammans med föreningslivet stötta arbetet med jämlikt och jämställt föreningsutövande i regionen.

Kollektivtrafik

Skåne behöver en enkel och tillgänglig kollektivtrafik. Ett ökat resande med kollektivtrafiken är något av det bästa vi kan göra för att anpassa oss till en mer klimatsmart resande.

Att ständigt förändra utbudet med indragningar skadar tilliten till systemet och riskerar att förlora passagerare.

För att stötta en full återgång till kollektivtrafiken efter pandemin behöver vi kunna resa kollektivt över hela Skåne säkert - med ett stabilt, finmaskigt utbud och minskade biljettpriser.

En skattefinansierad kollektivtrafik för alla

Vänsterpartiet vill på sikt ha en helt avgiftsfri kollektivtrafik i Skåne. Idag finansieras 55 % av resekostnaden direkt av biljettförsäljningen. Om regionen beslutar att sänka självfinansieringsgraden och täcka en högre andel av kostnaderna genom skattefinansiering kan biljetterna bli billigare – ända ner till att det blir gratis att kliva på bussen eller tåget eftersom vi kollektivt redan betalat för resan genom skatten.

Det finns många goda exempel från platser där det genomförts. I Sverige har Avesta haft fri kollektivtrafik inom kommunen, något som gett ett stort mervärde för kommuninvånarna och ökat det klimatvänliga resandet. Även exemplen från andra länder blir allt fler: Luxemburg och Estland har helt fri kollektivtrafik och Tyskland överväger det. Paris har just avgiftsbefriat kollektivt resande under 18 år och Hasselt i Belgien har avgiftsfritt för alla upp till 20 år. Dunkerque har fritt resande för alla åldrar.

Los Angeles har haft avgiftsbefriade bussresor under pandemin och överväger nu att avgiftsbefria resandet permanent. Det finns otaliga exempel där orter och städer inför olika versioner av avgiftsfria resor.

Utvärderingarna av avgiftsfri kollektivtrafik talar sitt tydliga språk. I Avesta ökade resandet med 250 % och redan ett år efter införandet minskade utsläppen i kommunen med 40 ton koldioxid. Hasselt i Belgien hade helt fri kollektivtrafik mellan 1997 och 2006 och ökade under den perioden resandet med 1300 %. Om regionen menar allvar med sina ambitioner om att höja andelen resor som

görs med kollektivtrafik är avgiftsfria resor en mycket god väg att gå. Istället syns en omvänd trend: biljettpriserna i hela landet har stigit betydligt snabbare än konsumentprisindex mellan 2010-2020. Där den genomsnittliga prisutvecklingen har varit 12 % har prisökningen på månadskort och enkelbiljetter legat på 43 %.

Att åka kollektivt är en samhällelig service och ska därför finansieras solidariskt. Att fler åker kollektivt är bra både för invånare och miljö och ska premieras, inte straffas med ständigt högre avgifter. Efter de senaste prishöjningarna har det nu blivit billigare att köra bil på vissa sträckor. Det är en oerhört viktigt principiell gräns som har överskridits. Ingen vill betala mer för att få mindre och just nu är resenärerna missnöjda med grundläggande delar av kollektivtrafiken. Det motverkar direkt målen om ett fossilfritt Skåne och att ta andelar från biltrafiken.

För Skåne föreslår Vänsterpartiet att en handlingsplan tas fram under året i syfte att avgifterna för barn, unga och pensionärer avvecklas. Idag har många skånska kommuner redan fria resor för äldre med olika modeller; vissa kommuner har avgiftsbefriad trafik under vissa tider på dygnet och andra från olika åldrar.

Satsningarna är i sig bra, men kollektivtrafiken är ett regionalt ansvar och det är orimligt att det finns olika regler beroende på vilken kommun man bor i.

Idag blir regionen en försäljare av olika biljettpaket av ungdomsbiljetter, seniorbiljetter och skolbiljetter där kommunerna är kunder.

Det ger ett ojämnt utbud för invånarna i kommuner där ekonomiska förutsättningar och prioriteringar ser olika ut. Ett system där regionen fullt ut är ansvarig för kollektivtrafiken för samtliga invånare vore bättre.

Det är viktigt att Skånetrafiken lyssnar på sina resenärer. En högre grad av resenärsperspektiv i utvecklingsplanerna skulle kunna ge stora förbättringar, framförallt genom att lyssna på dem som har allra störst hinder att nyttja kollektivtrafiken i dagsläget. Genom att utgå från "den svåraste resan" kan hinder undanröjas och kollektivtrafiken bli mer jämlik. Här kan aktiva samarbeten med olika organisationer dras nytta av, t.ex. Funktionsrätt Skåne.

För att uppnå de långsiktiga målen för kollektivtrafiken under och efter Corona vad gäller omfattning och finansiering kommer ett ökat statsbidrag att vara nödvändigt. Region Skåne behöver i dagsläget både täcka upp för delar av inkomstbortfallet under pandemin och satsa på utbyggnationer. De fastlagda målen innebär att 40 % av all motoriserad trafik i Skåne ska utgöras av kollektivtrafik år 2030, en god målsättning för hållbart resande. Idag diskuteras att sänka det målet, ett steg i fel riktigt sett till klimatläget.

En stark satsning för klimatet är en satsning för hela den geografiska regionen och i förlängningen på en hållbar framtid generellt – här behövs en förstärkning av medel i form av ökade stadsbidrag för att skapa de allra bästa förutsättningarna för ett stabilt, enkelt och hållbart kollektivtrafiksystem.

Fler ska kunna åka kollektivt

En välfungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en levande landsbygd där man kan bo även utan bil. Det är oerhört viktigt att alla samhällsfunktioner kommer alla invånare till godo, även en tillgänglig och prisvärd kollektivtrafik. Strategiska satsningar på redan starka resandestråk riskerar att ta resurser från satsningar på geografisk tillgänglighet. De mer trafikerade stråkens inkomster bör gå till en geografisk spridning av kollektivtrafiken. Samtidigt behöver det finnas behovstäckande trafik även på de vältrafikerade stråken, där extra fordon kan sättas in under rusningstid.

I dagsläget är det viktigt att se över de neddragningar som gjorts och säkerställa att vi inte skapar vita fläckar helt utan närhet till kollektivtrafiknätet. Vi behöver också använda kollektivtrafiken till mer än arbete och skola, vi bör även kunna resa till nöjen, kultur och natur. Här är både en kulturbiljett och en naturbiljett goda tillskott. Att resa på det sättet kräver ett utbud som är tillgängligt även utanför de toppar då flest reser, och till andra platser än stora arbets- och shoppingområden.

Närbussen

Många skåningar på landsbygden vill åka kollektivt, men har inte möjlighet till det. Detta beror på att bussen går för sällan, hållplatserna ligger för långt bort eller på att det inte ens finns bussar att ta.

Därför föreslår Vänsterpartiet Närbussen. En busslinje som anpassar sin rutt efter vilka som vill åka och vart de ska. Med anpassning efter resenärernas behov gör att det inte körs några

tomma bussar när ingen behöver åka. Färre fordon kan täcka större områden på kortare tid än ordinarie linjedragning. Detta finns redan och fungerar bra i Värmland, nu är det dags för Skåne!

Bussar och tåg där de behövs

Kollektivtrafiken och i synnerhet stadsbusstrafiken ska vara uppbyggd på ett logiskt och sammanhängande sätt. Det behöver göras en översyn för att hitta arbetsplatser, näringsverksamheter och bostadsområden och planera utbyggnationer även för framtida behov. Trafiknätet ska vara finmaskigt och behovsstyrt utifrån resvanor. Detta bör göras i samband med en jämställdhetsintegrering av kollektivtrafiken. Planeringen av kollektivtrafiken behöver göras i tätt samarbete med kommuner, föreningar och andra berörda.

Skåne är en av de mest kommuntäta regionerna i Sverige och trots ett relativt väl utbyggt järnvägsnät finns förvånansvärt många delar som inte nås av rälsburen trafik. Södra stambanan måste byggas ut. Det är inte hållbart att vissa områden återkommande bortprioriteras. Det är oerhört svårt att återfå förtroendet för kollektivt resande när det väl har brustit. Vänsterpartiet vill se högre turtäthet även på glesbygden och ett stopp för indragna linjer.

Varje förändring av turtäthet måste föregås av en analys av påverkan på möjligheterna till pendling till arbete och studier för de som berörs. Hela Skåne ska ha tillgång till bra kollektivtrafik och därför bör trafiken på

landsbygden stärkas.

Skånetrafikens kundservice behöver utökas. De många alternativ som finns i det nya systemet för biljettköp behöver också kunna förklaras vid en kundtjänstdisk för den som inte har möjlighet att ta reda på all information själv. Idag kan resenärer råka ut för förseningar eller uteblivna bussar utan att ha en möjlighet att få reda på varför. Både hemsida och information om störningar behöver förbättras och fysiska kundcenter behöver utvecklas och utökas för att möta behovet av stöd hos de som vill gå till ett center för att hantera sin resa. Idag syns istället en trend att stänga ner kundcentren och lämna över ansvaret på kommersiella aktörer, en utveckling åt fel håll. Regionen bör som ansvarig för kollektivtrafiken också vara ansvarig för reseservice för invånarna.

Fler spår, välunderhållna spår

För att den skånska kollektivtrafiken ska flyta så smidigt som möjligt och tillförlitligheten ska öka behöver det löpande underhållet skötas betydligt bättre än vad som görs idag. Ständiga upphandlingar, minskningen av ansvarig personal och ideliga förändringar bland och från de entreprenörer som ansvarar för underhållet gör situationen än värre. Trafiken ska inte behöva stå stilla på grund av bristande underhåll. Behovet av infrastruktursatsningar är stort. Spårkapaciteten i Skåne behöver stärkas både ur miljösynpunkt och ur ett demokratiperspektiv. Trafikverket har varnat för konsekvenserna av det minskade underhållet. Det ska inte finnas någon anledning att ta bilen istället för tåget, varken ekonomisk eller tidsmässig.

Jämställt och jämlikt resande

Kollektivtrafikplanering i Skåne är komplex då trafiken behöver kunna möta många olika behov samtidigt. Under många år har fokus legat på att skynda upp processer och strömlinjeforma resandet vilket har lett till en trafik som tar alltför lite hänsyn till äldre resenärer, barnfamiljer och tillgänglighetsanpassningar. På många håll finns ett behov av närmast servicetrafik med många stopp, luft i tidtabellen för att komma till sin plats även med rullator och ett helt annat tempo: en trafik som har andra resenärer i fokus än arbetspendlaren som åker mellan olika större städer.

Jämställdhetsintegrering är ett arbetssätt som ska användas inom alla verksamheter. Region Skåne ska vara ett föredöme i en sådan process. Ett utvecklingsområde ur den aspekten är stadsbusstrafiken. Trots att det till största del är kvinnor som reser kollektivt är stadsbusstrafiken anpassad till mäns rörelsemönster och arbetsscheman. Mäns resande sker oftast från punkt A till punkt B medan kvinnor oftare har flera stopp på vägen. Dessa resor är lika förutsägbara som de mellan hem och arbetsplats - trots det tas de inte lika stor hänsyn till. Tidsmässigt är de flesta befintliga turer koncentrerade till rusningstid och utgår från kontorstid.

Kvinnors restider ser ofta annorlunda ut, obekväma och oregelbundna arbetstider är vanligare vilket kollektivtrafiken behöver ta hänsyn till. Man behöver även ta hänsyn till trygghetsaspekter, t.ex. trygga resor hem när det är mörkt. Därför behöver även tidssättningen på stadsbusstrafiken ses

över för att bättre passa kollektivtrafikens mest frekventa resenärer. För att synliggöra och tillgodose resandebehoven i Skåne vill Vänsterpartiet att Skånetrafiken aktivt arbetar med jämställdhetsintegrering i sin verksamhet, exempelvis utifrån JKB-modell.

Att kunna ta sig till buss- och tågstation på ett tryggt sätt är viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi vill därför se cykel- och gångvägar till samtliga nyckelstationer - även för personer bosatta en bit utanför centralorten. Säkra cykelleder både för vardagsnytta och med möjlighet till längre turer i det skånska landskapet ska byggas ut och möjligheter att ta med cykel inom kollektivtrafiken stärkas. Att kunna cykla till stationen med barn, gå med rullator eller på annat sätt få möjlighet att säkert ta sig in till centralorten vid sidan om tung och snabb trafik ger tryggare invånare som hellre väljer kollektivt resande.

Det är också viktigt att hållplatser inte är belägna utan skydd för tung trafik vid vägar med höga hastigheter.

De hjälpmedel som finns på bussar, t.ex. ramper och röstutrop av hållplatsnamn, behöver fungera och vara på tillräckligt hög volym för att kunna nyttjas av personer med nedsatt syn. Idag lever fortfarande förstaklassplatserna kvar på vissa tåg. De är en rest av ett annat samhälle: förstaklassplatserna bör göras om till tysta kupéer. Idag är det ofta trängsel på tågen medan förstaklassvagnarna står tomma.

Om vi på riktigt vill utveckla en modern och välfungerande kollektivtrafik behöver alla utrymmen på tågen kunna komma alla till del.

Kollektivtrafik i egen regi för nöjd personal och nöjda resenärer

Skånetrafiken äger idag vissa av sina tåg och bussar medan andra hyrs utav företag. Att anställda på tåg och bussar dessutom har en annan arbetsgivare än Region Skåne är problematiskt. Det leder till osäkra anställningsvillkor och en minskad arbetsplatsdemokrati.

Facken har tydligt signalerat att arbetsmiljö och arbetsvillkor för personal inom kollektivtrafiken är under all kritik. Ensamarbetet för ombordpersonalen är exempel på sådant som gör medarbetarna väldigt utsatta. Ett splittrat system mellan utförare riskerar inte bara stabiliteten i kollektivtrafiken som helhet utan bidrar också till oro och personliga förluster för de anställda.

När avtalen löper ut bör regionen ta tillbaka även driften i egen regi. Detta kommer leda till investeringsbehov i första ledet, men på sikt leder detta troligen till att regionen kan arbeta mer effektivt utan de mellanskillnader som idag försvinner till alla olika leverantörer som sköter olika delar av kollektivtrafiken. När avtalen löper ut bör regionen ta tillbaka även driften i egen regi. Fram tills ett återtagande kan ske måste dagens avtal med privata aktörer skrivas om så att force major inte gäller för fackliga konflikter. Med dagens avtal är stora delar av de fackliga konfliktvapnen näst intill verkningslösa.

Händelser som rör hot och våld mot tågpersonal eller annan otrygghet i kollektivtrafiken behöver motas bort. Istället för repressiva lösningar i form av väktare och

andra övervakningssystem behövs satsningar på en hållbar arbetsmiljö med exempelvis tillräckligt många tågvärdar per tågset. Forskning pekar på att kameraövervakning enbart fungerar förebyggande för planerade brott och inte mot t.ex. misshandel eller trakasserier från påverkade personer, vilket dessvärre är vanligt bland de hot som sker mot kollektivtrafikanställda.

Sjuktransporter och färdtjänst för alla med behov

Sjuktransporter bör organiseras i offentlig regi tillsammans med ambulansverksamheten. Målet är att alla som är i behov av sjuktransport ska kunna få det på ett enkelt och tryggt sätt som inte orsakar onödigt lidande eller stress. På en rad områden fungerar sjuktransporterna fortfarande inte bra nog.

De utredningar som gjorts tecknar en dyster bild av organisationen där alltför många sjuktransporter sker med ambulans istället för med serviceresor då beställningen av ambulans upplevs fungera smidigare. Det innebär inte bara slöseri med resurser utan riskerar också brist på ambulanser vid nödlägen. Att ha två parallella system för bokning och genomförande av sjuktransporter är opraktiskt.

Färdtjänsten och sjukresorna behöver utvecklas i regionen. För personer som bor nära regiongränser är systemet för beställning av riksfärdtjänst besvärligt.

För att korsa en kommungräns in i annan region behövs lång framförhållning och regelverket är otydligt. Det krävs en förenkling och större

sömlöshet mellan systemen för att förenkla för den som behöver boka.

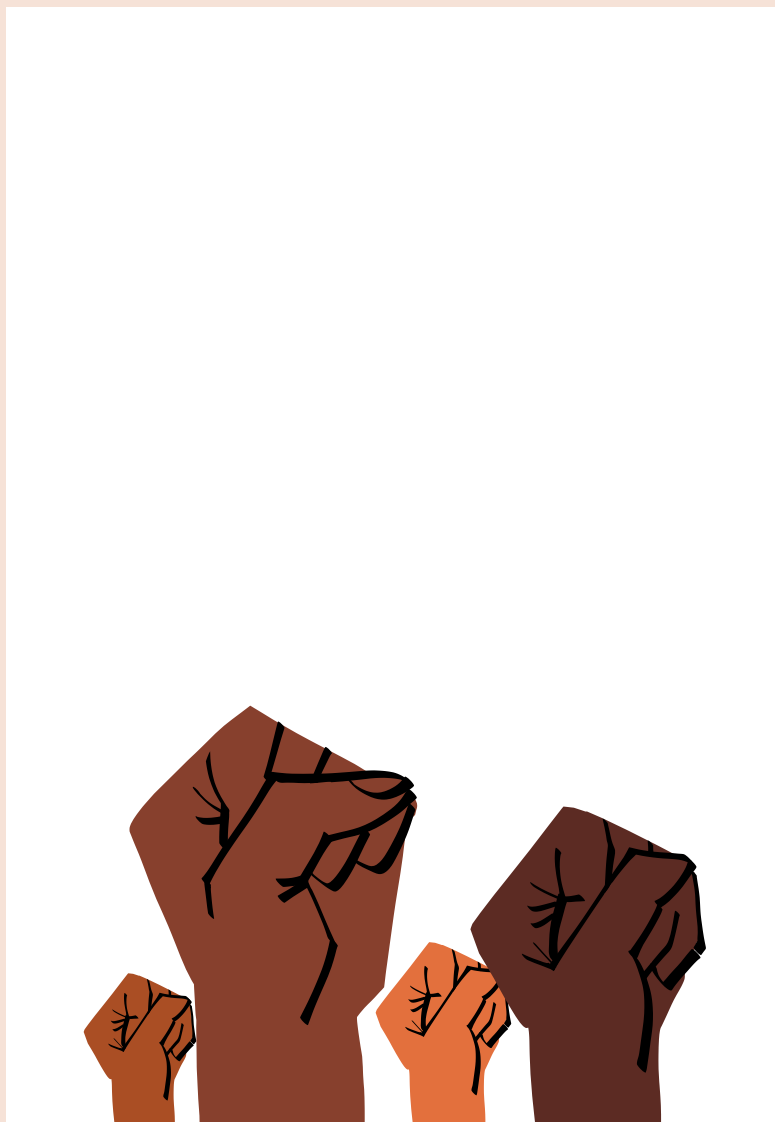
Det är positivt att beställningscentralen återgått i offentlig regi. Det bör utredas även kring driften av färdtjänsten. Innan dess behöver kraven på utbildning höjas gentemot de entreprenörer som kör i färdtjänsten för att höja kvaliteten.

Kultur

Kulturen är en viktig del av välfärden och måste ses som det i sitt samhällssammanhang. Samtidigt har kulturen ett egenvärde som är grundläggande även bortom ett nyttoperspektiv.

Ett levande kulturliv framhålls ofta som en attraktiv del av Skåne, men det är kulturen som drabbas först när besparingar görs inom verksamheterna.

Region Skånes kulturstöd är viktiga satsningar för att Skånes kulturliv ska överleva, växa och frodas. För att kunna göra det behöver långsiktigheten i stöden ses över för att kunna skapa en trygghet även för kulturutövarna. En annan viktig aspekt är att värna om kulturens oberoende i det den skapar – även här är en bredd på kultursatsningar viktig för att möjliggöra många olika sorters skapande och bred tillgänglighet till den skånska kulturscenen.

Att satsa på den fria kulturen

Det fria kulturlivet utgör en grundläggande del av yttrandefriheten. Genom gestaltning, tolkning och ifrågasättande utvecklas demokratin. I dagens politiska klimat syns en tydlig vilja att begränsa den fria kulturens utövande och existens och istället fokusera medel till bevarande av kulturminnen och stöd till fasta institutioner. Det är ett direkt hot mot det demokratiska samhället. Vi måste försvara den fria kulturens plats och rörelsefrihet i utvecklingen av vår gemensamma region.

Risken med minskade föreningsstöd till det fria kulturlivet är att bredden går förlorad och att aktivitet och utbud strömlinjeformas efter vad som är kommersiellt gångbart för tillfället. För att långsiktigt säkra kulturen krävs ett stöd som inte enbart ser den, dess utövare och deltagare som marknadsvaror.

De nedskärningar vi sett inom anslag till det fria kulturlivet har utgjort en farlig balansgång. De kulturskapande sammanhang och nätverk som finns idag har tagit tid att bygga upp och kan inte enkelt återhämta sig om de raseras. Förutom ett kännbart bortfall för samhällslivet skulle det innebära förluster av både sysselsättning för och förtroende från idag aktiva kulturskapare. Samverkansavtalets nivåer bör alltid ses som ett absolut minimum av finansiering från regionens sida.

Regionens roll som investerare i kultur

Kulturella och kreativa näringar, KKV, innefattar en stor bredd av aktörer och konstformer i Skåne. Det är tydligt hur KKV förväntas drivas som små företag, ofta med en ensam, ekonomisk ansvarig person och utförare som

enda tillgång. För att få ett rikt och blomstrande kulturliv behöver stöden till KKV utformas efter deras faktiska driftformer och behov.

Regionen har ett dubbelt ansvar som kulturell finansiär. Dels behöver man stötta ett kulturliv som får vara fritt till form och innehåll, dels behöver man förbättra finansieringen av kulturpolitiska mål som exempelvis innefattar vissa målgrupper.

Kulturutövarna är, av naturliga orsaker, högst medvetna om vilka dessa mål är, och diskussionen om hur detta påverkar innehållet är ständigt pågående. Här finns ytterligare ett argument som rör långsiktig finansiering – det förstärker inte bara stabiliteten och möjligheten att leva som konstnär på sin konst, utan också möjligheten att arbeta med långsiktiga kulturpolitiska mål utan att indirekt styra enskilda produktioners innehåll.

Region Skåne ska inom alla områden ta sin roll som arbetsgivare på allvar, så även inom kultursektorn. Vid nedskärningar är det personalen som drabbas hårdast. Indirekt måste regionen vara beredd att agera som arbetsgivare även gentemot det fria kulturlivet. Även om lönerna passerar kulturföreningarna är det regionala beslut som drabbar eller stärker och därmed berör kulturutövarnas situation. Detta bör tas i beaktande och inkluderas i beslutsfattande som kan verka positivt för en bred arbetsmarknad inom regionen.

Precis som inom regional utveckling bör regionen agera för att stötta ett jämlikt och jämställt utförande och deltagande i det kulturella föreningslivet i regionen.

Samordning och samarbete

Forskningen pekar tydligt på att kultur har goda synergieffekter inom välfärdssektorn, inte minst inom hälso- och sjukvård. Vi vill att kulturforskningen ges utvidgad möjlighet att undersöka kulturens roll för människor i Skåne, så att vi på bästa sätt kan skapa tillgängliga och hälsofrämjande kultursamarbeten för skåningar i alla åldrar. En samarbetsyta gäller sommarjobb för unga.

Det finns många större kulturevent som anordnas runt om i Skåne, inte minst under sommarhalvåret. Regionen är redan medskapare till några av dessa medan andra är kommunala initiativ. Regionen kan här gå in med en satsning för unga kring sommarkultur, som kan erbjuda föreställningar att avnjuta för invånarna och arbetstillfällen för unga och kulturarbetare inom många Arbetskategorier över hela Skåne i samarbete med kommunerna.

Regionens biblioteksverksamhet

Biblioteksverksamhet är en viktig del av en tillgänglig folkbildning och regionen har möjlighet att bidra till det utvecklingsarbete som bedrivs lokalt. Det är viktigt att regionen har en god översyn över de kommunala biblioteken och dess verksamheter för att kunna skapa synergieffekter och säkerställa god tillgång till bibliotekens verksamhet över hela regionen och stötta deras arbete med t.ex. läskunnighet, jämställdhet och mångfald.

De regionala tjänster som är kopplade till biblioteken har också möjlighet att fläta samman kultur mellan olika scener och uttryck så att än fler kan ta del av både upplevelse

och utövande. Fortbildning, samordning och stöttning av de lokala biblioteken är viktigt för att kommunerna ska nå framgång i sina biblioteksuppdrag.

En viktig del av biblioteksverksamheten sker på de skånska sjukhusen. Sjukhusbiblioteken erbjuder möjlighet till utlåning till patienter vilket kan lätta bördan av att vara inlagd och om så önskas låta patienten utöka kunskapen om sitt sjukdomstillstånd på egen hand. De utgör en liten men viktig del där det ges möjlighet till avslappning, underhållning, information och tidsfördriv. Patientforum är dessutom ofta kopplade till sjukhusbiblioteken. Det är av stor vikt att de finns kvar och har resurser för patienternas skull.

Mer kultur – mindre reklam

Inom kollektivtrafiken finns goda möjligheter för regionen att sprida information om kulturaktiviteter. Under 2020 fattades beslut om att reklamen inom kollektivtrafiken ska utökas. Vi vill istället skona resenärerna från kommersiell reklam på ytor som regionen styr över och hellre skapa ett offentligt rum som innehåller mer kultur. Det kan skapa gladare och nöjdare resenärer samtidigt som det kan ha en bildande effekt och ge inspiration till utflykter över regionen. Populära exempel är verken som visas på Triangeln station i Malmö och på Malmös centralstation.

Kulturbiljett för hela Skåne

En kulturbiljett som kan köpas till ett förmånligt pris är ännu ett förslag som förstärker både kulturen och det kollektiva resandet i

Skåne. Bra för både kulturen och för miljön!
Biljetten kan innefatta kulturtillställningar,
idrottsarrangemang, festivaler och
friluftssarrangemang över hela regionen och
erbjudas resenären som köp på alla ställen
där man idag kan köpa kollektivtrafikbiljetter.
Det är viktigt att det kulturella utbudet och
kollektivtrafiken samarbetar så att kulturen blir
möjlig för fler i hela vår region att ta del av.

Tabellverk

UPPRÄKNINGSFAKTORER	2022	2023	2024	2025
Uppräkning Sjukvård	2,2%	3,2%	3,4%	1,1%
Uppräkning Övriga	2,6%	3,8%	4,0%	1,4%
Demografiuppräkning	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
Effektivisering all verksamhet	-1,0%	0,00%	0,00%	0,00%
Medicinskteknisk uppräkning	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Skattesats	11,18%	11,88%	12,23%	12,23%
(förändring skatt ger)		2 398	3 770	3 935
(förändring skatt %-enh.)		0,70%	1,05%	1,05%
Budget (Mkr)	Prog 2022	2023	2024	2025
Finansiering	51 377	50 389	53 756	58 312
Nettokostnader vht	-49 065	-51 175	-53 482	-54 642
Användning RUR	0	643	0	0
Resultat	2312	143	274	3 669
<i>Finansiellt resultatmål*</i>	982	1 056	1 127	1 169
Resultat enl blandmodell	1 625	57	130	3 086
Möjlig reservering RUR	643	0	0	1 917
Resultat efter reservering RUR	1 669	-143	274	1 753
<i>Avstånd till 5 års fin resultatmål 21-25</i>	-993	-2 192	-3 045	-545

REFORMER 2023												
	Förändring/ resursförstärkning	Bredband (helårseffekt)	Underskotts täckning	Tak i vårdvalen	Arbets- tids förkortning	Frys- tindexering KTN	Specialist ssk mm	Psykiatri ambulans	Förstärkning KTN	RS oförutsedda	E-hälsa	Summa
Regional utveckling	KN											0
	KTN					160			43,8			203,8
	RUN	25										25
Hälsa- och sjukvård	PHH											0
	SUS		725									725
	LKR		25									25
	HBG		235									235
	AHM		27									27
	CSK		148									148
	HHM		40									40
	YSD		85									85
	TBG		48									48
	PV											0
	PDV											0
	NORV							14,8				14,8
	HSN			-300	80							-220
	E-hälsa										-20	-20
Verksamhetsstöd /Övriga	RS									-45		-45
	PeN						20					20
	PN											0
	REV											0
	SN											0

Regionbidrag 2022- 2025 (Mkr)	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kulturnämnden	339,3	352,2	366,3	371,3
Kollektivtrafiknämnden	3 530,4	3 868,6	4 023,3	4 078,2
Regionala utvecklingsnämnden	268,8	319,3	332,1	336,6
SUMMA REGIONAL UTVECKLING	4 138,5	4 540,1	4 721,7	4 786,1
Psyk&HabHjälp	3 835,4	4 068,7	4 248,7	4 335,3
Sjukhusstyrelse SUS	10 975,8	12 264,6	12 828,8	13 126,1
Sjukhusstyrelse Lkr	282,1	319,6	334,3	342,0
Sjukhusstyrelse Hbg	2 800,4	3 191,7	3 338,5	3 415,9
Sjukhusstyrelse Ähm	472,9	493,9	516,6	528,6
Sjukhusstyrelse CSK	1 822,6	2 069,6	2 164,8	2 215,0
Sjukhusstyrelse Hhm	663,3	732,7	766,4	784,2
Sjukhusstyrelse Ysd	955,2	1 078,4	1 128,0	1 154,1
Sjukhusstyrelse Tbg	545,7	618,0	646,4	661,4
Primärvårdsnämnden	669,7	7 081,7	7 407,5	7 579,1
Nämnden för operativ regiongemensam verksamhet	599,3	564,5	590,5	604,2
Personldriven verksamhet				
Kognitiv medicin		41,8	43,7	44,7
HSN	17 836,1	11 892,8	12 439,9	12 728,1
Anslag E-hälsa till RS förfogande	98,7	82,5	85,8	87,0
SUMMA HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	41 557,2	44 500,5	46 539,9	47 605,7
Regionstyrelsen (exkl MSF)	1 885,6	1 896,7	1 972,6	1 999,5
Personalnämnd	182,9	199,5	207,5	210,3
Patientnämnden	18,0	18,7	19,4	19,7
Revision	19,1	19,9	20,7	21,0
Serviceämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
SUMMA VERKSAMHETSSTÖD/ ÖVRIGA	2 105,6	2 134,8	2 220,2	2 250,5
TOTALSUMMA	47 801,3	51 175,4	53 481,8	54 642,3
Resultatkrav budget (Mkr)	2022	2023	2024	2025
Serviceämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Primärvårdsnämnden	37,5	0,0	0,0	0,0